

Ramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som har väckts med anledning av propositionen, i de delar de berör utskottets beredningsområde.

I detta yttrande behandlar arbetsmarknadsutskottet följaktligen regeringens förslag i budgetpropositionen i de delar det berör utskottets beredningsområde samt oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar i partimotionerna 2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S), 2013/14:Fi319 av Gustav Fridolin m.fl. (MP), 2013/14:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) och 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V).

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag i proposition 2013/14:1 till ekonomisk politik, förslag till statsbudget för budgetåret 2014 och preliminär fördelning av utgifter för budgetåren 2015–2017 i fråga om ramarna för utgiftsområdena 13 och 14, finansplan, skattefrågor och inkomstberäkning för staten. Utskottet avvisar oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar. Enligt utskottets bedömning är regeringens förslag det som har störst förutsättningar att motverka arbetslöshet och erbjuda nya vägar tillbaka till arbetsmarknaden för dem som befinner sig utanför den. Nivån på ramen för budgetåret 2014 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet bör vara 12 431 994 000 kronor och nivån på ramen för budgetåret 2014 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 70 374 895 000 kronor. Utskottet ställer sig också bakom de tre lagstiftningsförslag som behandlas i yttrandet.

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar i det följande regeringens och oppositionspartiernas respektive förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Budgetpropositionen innehåller även tre förslag till lagstiftning som gäller avskaffad arbetslöshetsavgift i arbetslöshetsförsäkringen, stöd för yrkesintroduktionsanställningar respektive statligt stöd vid korttidsarbete. Förslagen bedöms påverka beräkningen av statens inkomster för 2014 och bereds därför av finansutskottet. Arbetsmarknadsutskottet kommenterar i detta yttrande även dessa förslag.

Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14, m.m.

Propositionen

Regeringen anför i budgetpropositionen att sysselsättningen sedan 2006 har ökat med över 200 000 personer och andelen sysselsatta utvecklats bättre än vad som kan förklaras av demografin och konjunkturläget. Regeringen anser att detta indikerar att dess politik har förbättrat arbetsmarknadens funktionssätt. Arbetslösheten bedöms ligga kvar på en hög nivå 2014, även om det finns indikationer på att uppgången i såväl arbetslösheten som långtidsarbetslösheten planat ut. Det dröjer till slutet av 2015 innan läget på arbetsmarknaden tydligt förbättras. Den höga arbetslösheten är enligt regeringen en följd av att krisen medfört dämpad efterfrågan på arbetskraft samtidigt som arbetskraftsutbudet har ökat.

Förslagen i budgetpropositionen fokuserar enligt regeringen på åtgärder som ökar sysselsättningen redan på kort sikt, samtidigt som drivkrafterna till arbete stärks varaktigt. Regeringen fortsätter även arbetet med att stärka jobbchanserna för unga, långtidsarbetslösa och de som av andra skäl har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Bland de åtgärder som föreslås för att stärka hushållens ekonomi återfinns bl.a. ett femte jobbskatteavdrag, höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt och ett avskaffande av den s.k. arbetslöshetsavgiften. För att minska ungdomsarbetslösheten föreslås bl.a. stöd för yrkesintroduktionsanställningar, mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta och effektivare arbetsmarknadspolitiska insatser för unga. Regeringen föreslår vidare åtgärder som ska förbättra förutsättningarna för långtidsarbetslösa att komma i arbete, bl.a. förstärkta anställningsstöd. För en förbättrad integration av utrikes födda personer föreslås bl.a. en utvecklad etableringsprocess och för att skapa arbetstillfällen och öka sysselsättningen i områden där utanförskapet är utbrett bör ett system med nystartszoner införas.

Av nedanstående tabell 1 framgår budgetramarna för utgiftsområdena 13 och 14 för 2013, regeringens förslag till budgetramar för 2014 och regeringens beräkning av utgiftsramarna för åren 2015–2017.

Tabell 1 Regeringens förslag till utgiftsramar för 2014–2017

Miljoner kronor

	Anslag 2013*	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Utgiftsområde 13	10 476	12 432	13 531	14 391	14 377
Utgiftsområde 14	68 388	70 375	67 306	64 932	63 484

* Inklusive riksdagens beslut om vårandringsbudget 2013 och regeringens förslag till höständringsbudget 2013.

När det gäller utgifterna inom utgiftsområde 13 anför regeringen att den högre nivån jämfört med 2013 beror på ökade utgifter för kommunersättning och för etableringsersättning och etableringslotsar. Den överenskomelse om ett gemensamt ansvarstagande för den samlade asyl- och migrationspolitiken som regeringen slöt med Miljöpartiet de gröna 2011 innebär bl.a. att medel överförs för anhöriginvandring från utgiftsområde 8 Migration till utgiftsområde 13. Detta innebär att utgifterna inom utgiftsområde 13 ökar med 1,4 miljarder kronor 2014 och med 1,6 miljarder kronor årligen 2015–2017. Vidare har regeringen utökat målgruppen för etableringsreformen så att fler anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande omfattas av etableringsinsatser, etableringsersättning och kommunersättningar. Denna satsning beräknas öka utgifterna inom utgiftsområdet med 300 miljoner kronor 2013 och med 400 miljoner kronor 2014. Från och med 2015 upphör ett antal tillfälliga satsningar, vilket innebär att utgiftseffekten av regeringens åtgärder blir negativ detta år. Antalet nya asylsökande i Sverige 2012 var det högsta sedan Balkankriget i mitten av 1990-talet, och antalet asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden. Utgifterna för asylmottagningen, kommunersättningarna för flyktingmottagande och etableringsersättningen beräknas följaktligen enligt regeringens bedömning stiga kraftigt under prognosperioden. För utgiftsområde 13 beräknas utgifterna öka från knappt 7 miljarder kronor 2012 till drygt 14 miljarder kronor 2017. Skattebortfallet vid ett införande av nystartszoner den 1 juli 2014 uppskattas till 80 miljoner kronor (160 miljoner kronor på helårsbasis) med hänsyn tagen till de ökade skatteintäkterna från inkomst av näringsverksamhet.

När det gäller utgifterna inom utgiftsområde 14 anför regeringen att den högre nivån jämfört med 2013 beror på ökade utgifter för arbetslöshetserättning och arbetsmarknadspolitiska program samt ökade utgifter inom anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. Däremot väntas lägre utgifter för lönegarantiersättning och Europeiska socialfonden för perioden 2007–2013. För att möta den svaga konjunkturutvecklingen aviserar regeringen satsningar under 2013–2017 för utbildning och omställning. Inom arbetsmarknadspolitiken föreslås bl.a. stärkta anställningsstöd för långtidsarbetslösa. Denna reform beräknas öka utgifterna inom utgiftsområde 14 med

200 miljoner kronor 2014 och 400 miljoner kronor årligen 2015–2017. Samtidigt minskar andra temporära satsningar inom utgiftsområdet i omfattning fr.o.m. 2013. Den högre arbetslösheten är enligt regeringen den främsta förklaringen till att volymerna nu beräknas bli högre i arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen 2013 och 2014, vilket bidrar till högre utgifter dessa år jämfört med 2012. År 2014–2017 väntas arbetsmarknaden återigen förbättras och arbetslösheten sjunka, vilket bidrar till att volymerna i de arbetsmarknadsrelaterade transfereringssystemen minskar fr.o.m. 2014. För åren 2015–2017 beräknas utgifterna inom utgiftsområdet minska successivt till följd av lägre utgifter för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Motionerna

De fyra oppositionspartierna har i sina budgetmotioner lämnat förslag till nivåer på utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 som skiljer sig från regeringens förslag. Förslagen framgår av tabell 2 nedan. I det följande redovisas partiernas viktigaste skiljelinjer i förhållande till regeringens förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna och större skillnader i förhållande till regeringen på budgetens inkomstsida.

Tabell 2. Regeringens och partiernas förslag till utgiftsramar för 2014

Miljoner kronor

	BP 2014	Fi308 (S)	Fi319 (MP)	Fi282 (SD)	Fi254 (V)
Utgiftsområde 13	12 432	–100	–76	–3 168	–321
Utgiftsområde 14	70 375	+13 166	+5 400	+2 293	+11 253

Att så många saknar jobb är enligt vad som framförs av *Socialdemokraterna* i partimotion 2013/14:Fi308 av *Mikael Damberg m.fl.* en tragedi både för Sverige och för dem som drabbas. Partiet anser att regeringen har misslyckats med sitt löfte om att bryta utanförskapet och arbetslösheten. Frånvaron av en aktiv politik för bättre matchning – med insatser i utbildning, omskolning och kompetensutveckling – bidrar enligt partiet till att många fastnar i arbetslöshet. Därför hämmas takten i arbetslöshetsnedgången. Arbetslösheten kommer enligt Socialdemokraternas bedömning därmed att ligga kvar på en hög nivå under många år framöver. Socialdemokraterna ställer upp målet att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. För att åstadkomma det föreslås bl.a. en aktivare näringspolitik genom s.k. samverkansprogram, ett avskaffande av den andra sjuklöneveckan, investeringar i infrastruktur och bostäder och en 90-dagarsgaranti för att arbetslösa ungdomar ska komma i jobb eller studier.

För utgiftsområde 13 föreslår Socialdemokraterna en utgiftsram som är 100 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. De 100 miljoner kronor som regeringen avsatt för integrationsåtgärder i vissa s.k. utsatta områden – Urban 15 – vill Socialdemokraterna i stället använda för att förbättra resultaten i skolorna i dessa områden. Partiet vill därför överföra 100 mil-

joner kronor från utgiftsområde 13 till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Partiet motsätter sig också det förslag som regeringen aviserar om nystartszoner med nedsättning av arbetsgivaravgifter.

För utgiftsområde 14 föreslår Socialdemokraterna en utgiftsram som är 13 166 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Partiet vill anvisa ca 5,5 miljarder kronor till en 90-dagarsgaranti för att arbetslösa ungdomar ska komma i jobb eller utbildning, drygt 4 miljarder kronor för att avskaffa fas 3 och bl.a. ersätta den med s.k. extratjänster för långtidsarbetslösa. Man vill också satsa 800 miljoner kronor på bristyrkesutbildning. Samtidigt räknar man med ca 850 miljoner kronor lägre utgifter för andra insatser. Socialdemokraterna vill också satsa sammanlagt 3,6 miljarder kronor mer än regeringen på arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, inkluderande bl.a. höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen och en ersättningsnivå på 80 procent under hela ersättningsperioden. Partiet anvisar också 100 miljoner kronor mer än regeringen till Arbetsmiljöverket.

Miljöpartiet säger sig i partimotion 2013/14:Fi319 av *Gustav Fridolin m.fl.* vara fortsatt bekymrat över den övertro på arbetsmarknadens utveckling som man anser att regeringen ger uttryck för. Partiet menar att mer behöver göras för att matcha de arbetslösa till de jobb som finns. Lösningen består inte av att fortsätta tvinga arbetslösa att söka ännu fler jobb som de inte är kvalificerade för, utan att ge de arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden verktyg och kompetens så att de kan ta de nya jobben när dessa kommer. Partiet föreslår bl.a. ett investeringspaket innehållande framtidsinvesteringar i småföretagen, äldreården, skolan, utbyggda järnvägssystem, förnybar energi och energieffektivisering av bostäder som på kort sikt skapar 30 000 nya jobb. Partiet föreslår också en satsning på 50 000 nya jobb och utbildningsplatser till unga.

För utgiftsområde 13 föreslår *Miljöpartiet* en utgiftsram som är 76 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Partiet föreslår sammanlagt 24 miljoner kronor till insatser mot rasism och främlingsfientlighet på internet, en förstärkning av Diskrimineringsombudsmannens främjandearbete samt vill tillföra resurser till antidiskrimineringsbyråer och organisationer som jobbar med hbtq-frågor. Vidare föreslår *Miljöpartiet* att de 100 miljoner kronor som regeringen låter utsatta områden tävla om (stimulansmedel för att stärka utanförskapsområden) i stället används till förbättrad sfi-undervisning i de aktuella bostadsområdena. Dessa resurser flyttas till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. *Miljöpartiet* avvisar regeringens aviserade förslag om införande av nystartszoner. Partiet föredrar stora, generella sänkningar av arbetsgivaravgifterna snarare än geografiska differentieringar, vilka visat sig misslyckade såväl nationellt som internationellt.

För utgiftsområde 14 föreslår *Miljöpartiet* en utgiftsram som är 5 400 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Partiet föreslår ett höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen om 200 kronors höjning av högsta dagpenning de första 100 dagarna. Därefter sänks nivån stegvis över tid. Den slutliga nivån läggs 50 kronor över dagens högsta ersättningsnivå. Partiet anslår

2,5 miljarder kronor till dessa förändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Till olika typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder föreslås 2,86 miljarder kronor utöver regeringens förslag, vilket bl.a. omfattar en subvention till sommarjobb för 15–17-åringar, en utökad satsning på yrkesintroduktionsarbeten och s.k. flexjobb för långtidsarbetslösa. Arbetsmiljöverkets anslag ökas med 40 miljoner kronor.

I *Sverigedemokraternas* partimotion 2013/14:Fi282 av Jimmie Åkesson m.fl. anförts att den höga och långvariga arbetslösheten förklaras av två huvudsakliga faktorer: en missanpassad invandringspolitik som inte varit behovsprövad och en missanpassad utbildnings- och arbetsmarknadspolitik som haft obefintligt fokus på matchning av arbetskraften. Den höga arbetslösheten bland invandrare – i synnerhet nyanlända invandrare – och den höga ungdomsarbetslösheten svarar enligt partiet var för sig för ungefär en tredjedel av den höga arbetslösheten. Sverigedemokraterna bedömer att partiets konkreta förslag på dessa två områden har mycket goda möjligheter att stävja problematiken och anser att regeringens bristande handlingskraft härvidlag är minst sagt oroväckande. Partiet förordar bl.a. ett femte jobbsskatteavdrag, ett arbetsgivaravdrag som drastiskt minskar kostnaderna för småföretag och en lindring av arbetsgivarnas sjuklöneansvar.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 3 168 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen ska begränsas så kraftigt som möjligt, med åtminstone 90 procent från nuvarande nivåer. Samtidigt bör arbetskraftsinvandringen från tredjeländ moderniseras för att ha fokus på hög- i stället för lågkvalificerad arbetskraft. Partiet förordar nedskärningar av huvuddelen av anslagen i takt med att partiets restriktiva invandringspolitik genomförs. Flertalet anslag ska avskaffas i sin helhet. En satsning om 50 miljoner kronor görs på obligatorisk samhällsorientering för samtliga personer som invandrar till Sverige i syfte att under längre tid vara bosatta och verksamma i landet.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 2 293 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Partiet anser att taket i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas till 900 kronor per dag. Samtidigt ska situationen för deltidsarbetslösa förbättras genom en återgång till den s.k. 300-dagarsregeln. Partiet vill också återgå till 100-dagarsregeln som gör det möjligt för en arbetssökande att under de första 100 dagarna av arbetslöshet fokusera på arbeten inom sitt kompetensområde samt i sin geografiska närhet. Sverigedemokraterna vill vidareutveckla starta eget-bidraget och låter det omfatta unga redan från 20 år och låter det gälla i nio månader i stället för nuvarande sex. Samtidigt avvecklas de kostsamma instegsjobben helt redan från det första budgetåret.

Enligt vad som framförs i *Vänsterpartiets* partimotion 2013/14:Fi254 av Jonas Sjöstedt m.fl. har arbetslösheten sedan regeringens tillträde ökat med 71 000 personer. Särskilt oroande är enligt partiets mening den kraftiga ökningen av antalet långtidsarbetslösa. Vänsterpartiet anser att regeringens

politik trots massarbetslöshet präglas av bristen på samhällsnyttiga investeringar för att skapa jobb. I stället fortsätter regeringen på den inslagna vägen att sänka skatten för dem som har turen att ha ett jobb och öka den ekonomiska utsattheten för arbetslösa och sjuka. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Partiet föreslår stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning och tydliga förstärkningar i de gemensamma trygghetssystemen. Partiet räknar med att de föreslagna satsningarna på välfärden och i investeringar i infrastruktur, bostäder m.m. redan nästa år ger nästan 30 000 jobb.

För utgiftsområde 13 föreslår Vänsterpartiet en utgiftsram som är 321 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Partiet avvisar ett antal av regeringens satsningar på integrationsområdet, bl.a. avseende urbant utvecklingsarbete och regeringens modell där lotsar ska skaffa fram jobb mot en prestationsbaserad ersättning. Samtidigt föreslås bl.a. en höjning av schablonersättningen till kommunerna i syfte att höja kvaliteten och ambitionsnivån på flyktigmottagandet. Sammantaget minskas anslagen till integration med 549 miljoner kronor. Partiet föreslår att Diskrimineringsombudsmannens anslag ökas och att ett stabilt statligt grundstöd till kvinnojourer om 200 miljoner kronor införs. Vänsterpartiet avvisar regeringens aviserade förslag om nystartszoner. Att sänka socialavgifterna inom ett visst geografiskt område är enligt partiet ett ineffektivt verktyg för att skapa jobb. Man menar också att ett system med nystartszoner kommer att ge upphov till gränsdragningsproblem.

För utgiftsområde 14 föreslår Vänsterpartiet en utgiftsram som är 11 253 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Partiet föreslår ett antal reformer i arbetslöshetsförsäkringen – bl.a. höjt tak och golv i försäkringen, samt 80 procents ersättningsnivå under hela ersättningsperioden – till en sammanlagd kostnad av 13,9 miljarder kronor. Samtidigt bedömer partiet att kostnaderna för arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd minskar med ca 4,7 miljarder kronor som en effekt av de föreslagna satsningarna på utbildning och arbetsplatsförlagda insatser. Partiet föreslår också fler platser med lönebidrag och höjda inkomsttak för lönebidragsanställningar till en kostnad av 1,4 miljarder kronor. För att Arbetsförmedlingen ska kunna anställa specialiserade handläggare och handläggare med uppdrag att särskilt arbeta med unga arbetslösa, föreslås en ökning av förvaltningsanslaget med 300 miljoner kronor. Även när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder och resurser till Arbetsmiljöverket föreslås högre nivåer än regeringens. På budgetens inkomstsida föreslås arbetsmarknadspolitiska insatser – utbildningsvikariat, traineeanställningar och lärlingsanställningar – som innebär minskade intäkter för staten om ca 11,1 miljarder kronor. Partiet föreslår också att man återinför en avdragsrätt för medlemskap i arbetslöshetskassa, motsvarande ett intäktsbortfall om 1,6 miljarder kronor.

Utskottets ställningstagande

Läget på arbetsmarknaden och regeringens förslag till ramar m.m.

Sysselsättningen fortsätter att öka på den svenska arbetsmarknaden. I september 2013 var antalet sysselsatta i åldern 15–74 år enligt Statistiska centralbyråns statistik 4 708 000 personer, vilket är en ökning med 41 000 personer jämfört med september 2012. Trenden för såväl sysselsättning som arbetade timmar fortsätter att vara positiv. Även arbetskraften ökar trendmässigt, vilket utskottet bedömer som mycket positivt eftersom personer som befinner sig på arbetsmarknaden har kortare väg till ett arbete än de som befinner sig utanför den. Det betyder emellertid samtidigt att arbetslösheten fortfarande är hög. I september 2013 var antalet arbetslösa i åldern 15–74 år 382 000 personer, vilket motsvarar en arbetslöshet på 7,5 procent. Det är en svag minskning jämfört med samma månad föregående år.

På längre sikt gör regeringen i budgetpropositionen bedömningen att arbetslösheten ligger kvar på över 8 procent nästa år och att det inte är förrän mot slutet av 2015 som arbetslösheten förväntas minska mer tydligt. Andra bedömare, exempelvis Konjunkturinstitutet (Konjunkturläget augusti 2013) och Riksbanken (Penningpolitisk uppföljning september 2013), gör en likartad, men något mer optimistisk, bedömning där arbetslösheten går under 8 procent nästa år och närmar sig 7 procent 2016. Såväl sysselsättning som arbetade timmar förväntas samtidigt växa med strax under 1 procentenhet respektive strax över 1 procentenhet per år från 2014 och framåt.

Utskottet välkomnar att läget på arbetsmarknaden är på väg åt rätt håll, även om arbetslösheten fortfarande ligger på en alltför hög nivå. Det är därför enligt utskottets mening välbetänkt av regeringen att vidta åtgärder som stimulerar hushållens ekonomi, skapar nya och bredare vägar för ungdomar in på arbetsmarknaden och förbättrar förutsättningarna för långtidsarbetslösa att komma i arbete. Utskottet noterar att regeringen gör bedömningen att existerande jobbskatteavdrag på sikt leder till 106 000 fler sysselsatta bland de under 65 år. Den förstärkning av jobbskatteavdraget som nu föreslås beräknas på sikt leda till en ytterligare ökning av antalet sysselsatta med ca 13 000 och totalt sett en ökning av antalet arbetade timmar med motsvarande ca 16 000 helårsarbetskrafter. Reformen är därmed enligt utskottets mening ett viktigt steg mot högre sysselsättning.

Utskottet kan konstatera att en viktig del i regeringens arbete med att underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden har bedrivits inom ramen för trepartssamtalen mellan regeringen och arbetsmarknadens parter. Utskottet återkommer i nedanstående avsnitt till tre av de förslag som är ett resultat av samtalen, nämligen att avskaffa arbetslöshetsavgiften i arbetslöshetsförsäkringen, att införa ett statligt stöd till parternas avtalade yrkesintroduktionsjobb och att införa ett statligt stöd vid korttidsarbete.

Utskottet noterar att regeringen föreslår en ram för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet om ca 12,4 miljarder kronor och en ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv om ca 70,4 miljarder kronor. Utskottet lämnar i det följande sin övergripande bedömning av ramnivåerna och återkommer i betänkandena 2013/14:AU1 respektive 2013/14:AU2 till en mer detaljerad behandling av regeringens förslag.

Utskottet kan konstatera att den höjning av ramen för utgiftsområde 14 som regeringen föreslår för 2014 huvudsakligen kan kopplas till utvecklingen på arbetsmarknaden och effekter av de reformer inom arbetsmarknadspolitiken som genomförts de senaste åren. När det gäller satsningar för att förbättra arbetsmarknadssituationen för unga bedömer utskottet att regeringens föreslagna stöd för yrkesintroduktionsanställningar och den nya utformningen av socialavgiftssänkningen för unga kommer att påskynda och underlätta arbetsmarknadsinträdet för breda grupper av unga. Samtidigt är det viktigt att särskilt stärka jobbchanserna för de unga som står längre från arbetsmarknaden. Redan 2012 ökades Arbetsförmedlingens resurser med knappt 300 miljoner kronor årligen för att tidigt kunna ge stöd till dem som riskerar långtidsarbetslöshet, men även till dem som står närmare arbetsmarknaden. För 2014 beräknas utökningen uppgå till drygt 200 miljoner kronor. Regeringen förstärkte dessutom resurserna för Arbetsförmedlingen med 46 miljoner kronor 2013–2015 riktat mot ungdomar för att möjliggöra mer väglednings- och matchningsinsatser tidigt i arbetslösheten. Utskottet anser att det är viktigt att på detta sätt säkerställa att ungdomar inte fastnar i långvarigt utanförskap.

När det gäller insatser för långtidsarbetslösa anser utskottet att det huvudsakliga målet bör vara att fler långtidsarbetslösa kan få en anställning. Därför välkomnar utskottet att regeringen nu föreslår ytterligare satsningar på det särskilda anställningsstöd som erbjuds långtidsarbetslösa. Detta stöd har de senaste åren i flera steg gjorts mer generöst. Ett handledarstöd har införts, med en tillfällig satsning på ett högre belopp för de i sysselsättningsfasen. Regeringen föreslår nu att den tillfälliga höjningen av handledarstödet i sysselsättningsfasen permanentas. Samtidigt införs möjlighet till tvååriga anställningsstöd till långtidsarbetslösa. Regeringen föreslår även en fyraårig satsning på tillfälliga anställningar vid Samhall. Detta är enligt utskottets mening viktiga steg mot att föra dem som står långt från arbetsmarknaden närmare en anställning.

Samtidigt anser utskottet att insatserna för långtidsarbetslösa i tillräcklig utsträckning måste ta hänsyn till individuella behov. Regeringen har successivt infört ett bredare utbud av insatser i sysselsättningsfasen, bl.a. möjlighet till arbetsmarknadsutbildning. Denna möjlighet föreslås nu bli permanent. Det är enligt utskottets mening ändamålsenligt att regeringen på detta sätt förbättrar möjligheterna att ge långtidsarbetslösa det stöd som passar deras individuella situation bäst.

Antalet personer som söker skydd i Sverige förväntas fortsätta öka under de kommande åren. Den höjning av ramen för utgiftsområde 13 som regeringen föreslår för 2014 hör i huvudsak samman med denna ökning. Utskottet kan emellertid konstatera att mottagandet av flyktingar och skyddsbehövande är ojämnt fördelat mellan landets kommuner. Under dessa omständigheter behöver kommuner med stort mottagande stötts för att kunna erbjuda ett bra mottagande. Utskottet välkomnar därför att regeringen föreslår att ersättningen till kommuner för flyktingmottagandet kommer att förstärkas och differentieras. Sammantaget innebär den prestationsbaserade ersättningen att utgifterna beräknas öka med 53 miljoner kronor 2014.

Utskottet noterar att regeringen föreslår att etableringsplanen ska startas först efter kommunmottagandet. Därmed riskerar inte etableringstid att försvinna under anläggningsboende, vilket utskottet anser vara en fördel. Förändringen innebär att utgifterna kommer att minska med 287 miljoner kronor 2014 och 2015, för att därefter öka. Regeringen aviserar också – mot bakgrund av den utvärdering som gjorts av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) – ett förslag om att den s.k. sfi-bonusen ska avvecklas, vilket innebär att utgifterna minskar med 50 miljoner kronor 2014 och med 100 miljoner kronor per år från 2015. Utan att föregripa behandlingen av lagförslaget anser utskottet att en anpassning av ramnivån bör ske med anledning av det kommande förslaget.

Slutligen konstaterar utskottet att regeringens förslag om en permanent utvidgning av målgruppen för etableringslagen som presenterats i prop. 2012/13:188 tillsammans med den redan införda utvidgningen beräknas innebära en belastning av utgiftsområde 13 om ca 400 miljoner kronor och av utgiftsområde 14 om ca 40 miljoner kronor. Utskottet kommer att behandla förslaget inom ramen för betänkande 2013/14:AU1.

Oppositionspartiernas förslag till ramar m.m.

Utskottet noterar att samtliga oppositionspartier yrkar på en flera miljarder kronor högre ramnivå än regeringen för utgiftsområde 14. För utgiftsområde 13 yrkar Sverigedemokraterna på en väsentligt lägre ramnivå än regeringen, medan övriga partiers förslag ligger relativt nära regeringens.

Utskottet kan konstatera att det i realiteten saknas ett trovärdigt gemensamt alternativ till alliansregeringens jobbpolitik. Oppositionens förslag på arbetsmarknadsområdet spretar i alla möjliga riktningar. Bortsett från ett mekaniskt avståndstagande från regeringens politik saknar oppositionspartierna såväl en gemensam problemanalys som gemensamma förslag till lösningar på de problem man tycker sig se. Utskottet ser därför inget reellt alternativ till regeringens politik. Den enda riktigt tydliga gemensamma inriktningen i oppositionspartiernas motioner är kraven på höjda skatter – som gör det dyrare att anställa och arbeta – för att finansiera olika typer av höjda ersättningar. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan prioritering, eftersom den riskerar att leda till högre arbetslöshet och lägre

sysselsättning. Sammantaget skulle oppositionspartiernas skattehöjningar innebära att kostnaden för att anställa skulle öka med tiotals miljarder kronor och att behållningen av att arbeta skulle minska.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på hur otillfredsställande det är att Socialdemokraterna som enda oppositionsparti i motion 2013/14: Fi308 och övriga budgetmotioner har frångått riksdagens etablerade praxis att tydligt redovisa vilken effekt de egna förslagen beräknas ha på statens utgifter respektive inkomster. Att på detta sätt försvåra möjligheterna att på ett rättvisande sätt jämföra de olika budgetalternativen minskar enligt utskottets mening medborgarnas insyn och går emot intentionerna med den statliga budgetprocessen.

Utskottet kan konstatera att oppositionspartiernas avvikelser från regeringens förslag när det gäller ramnivån för utgiftsområdena 13 och 14 har tre orsaker. Vissa partier förordar högre utgiftsramar för högre ersättningar, andra förordar högre utgiftsramar för en ineffektiv arbetsmarknadspolitik och ett parti förordar lägre utgiftsramar som avspeglar sänka integrationspolitiska ambitioner.

När det gäller *höjda utgiftsramar för högre ersättningar* noterar utskottet att oppositionspartierna väljer att avsätta mycket betydande budgetresurser på åtgärder som riskerar att leda till högre arbetslöshet. Partierna reserverar mellan 2 och 10 miljarder kronor i nettoutgifter av det begränsade reformutrymmet för en mer generös arbetslöshetsförsäkring. För åtminstone Vänsterpartiet är bruttoutgifterna för de föreslagna förändringarna betydligt högre, men partiet väljer att räkna med att den egna politiken genom någon form av dynamiska effekter ska resultera i stora anslagsbesparingar. I Vänsterpartiets fall tillkommer därutöver ytterligare miljardbe-
lopp i avdragsrätt för medlemskap i arbetslöshetskassa. Utskottet har svårt att se att sådana ensidiga satsningar på åtgärder som riskerar att höja arbetslösheten kan vara statsfinansiellt motiverade.

Utskottet har i föregående års yttrande (2012/13:AU1y) redogjort för den forskning, på både svenska och internationella data, som entydigt visar att höjd ersättningsgrad i arbetslöshetsförsäkringen – via höjd dag-
ersättning, höjd ersättningsnivå eller både och – ökar arbetslöshetstiden, medan det finns fördelar med en s.k. fallande ersättningsprofil av den typ som finns i den svenska försäkringen, eftersom sökintensiteten ökar i slutet av en ersättningsperiod.

Utskottet noterar att de komponenter i arbetslöshetsförsäkringen som IFAU och andra forskare lyfter fram som viktiga för att inte försäkringens utformning ska bidra till högre arbetslöshet är de där alliansregeringen har försökt att omforma försäkringen. Förutom de komponenter som hittills nämnts betonar forskarna bl.a. vikten av kontroll (bl.a. Forslund & Vikström i LU2011 bil. 1) och fördelarna med en obligatorisk försäkring (bl.a. IFAU remissvar 2008-08-14). Långtidsutredningens forskare sammanfattar sin bedömning av den svenska arbetslöshetsförsäkringen på följande

sätt (LU2011 bil. 9 s. 76): ”Utformningen av den svenska arbetslöshetsförsäkringen har tagit i beaktande alla de incitamentsmekanismer som är kända att påverka utflödet och inflödet i arbetslöshet.”

Utskottet vill betona att svaret på hur man bäst ska göra avvägningen mellan graden av trygghet och graden av omställning i arbetslöshetsförsäkringen inte är enkelt att finna eller kan sökas i forskningslitteraturen. Att det emellertid handlar om just en *avvägning* mellan två viktiga värden framstår som tydligt för utskottet. I ett läge med svag konjunktur och en redan alltför hög nivå på arbetslöshet och långtidsarbetslöshet vore det enligt utskottets mening riskfyllt och felaktigt att som oppositionspartierna föreslår som enskild åtgärd kraftigt höja taket i försäkringen.

Än mer problematiskt vore det naturligtvis att, som framför allt Vänsterpartiet förordar, därutöver återställa alla de ändringar av arbetslöshetsförsäkringen som alliansregeringen har genomfört. Allianspartiernas reformering av försäkringen har haft stöd i forskning, vilket också har varit ett viktigt skäl till att de genomförts. Utskottet utesluter inte att justeringar kan vara befogade och följer med intresse arbetet i den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen, men anser att grundprinciperna i regeringens reformer varit de rätta.

Utskottet återkommer nedan till regeringens förslag om avskaffande av arbetslöshetsavgiften.

När det gäller *höjda utgiftsramar för en ineffektiv arbetsmarknadspolitik* kan utskottet i fråga om ungdomsinsatser konstatera att den s.k. 90-dagarsgaranti som Socialdemokraterna föreslår förefaller vila på missuppfattningen att ungdomar inte ges det stöd de behöver när de kontaktar Arbetsförmedlingen. Som utskottet tidigare påpekat (bl.a. i bet. 2011/12: AU2) har arbetslösa ungdomar, liksom andra arbetslösa, rätt till ett individuellt stöd i sitt arbetssökande från den första inskrivningsdagen. Samtidigt är det enligt utskottets mening viktigt att ha i åtanke att ungdomars situation på arbetsmarknaden karakteriseras å ena sidan av att nivån på arbetslösheten relativt sett är högre än för befolkningen i genomsnitt, men å andra sidan av att tiden i arbetslöshet är kortare för ungdomar än för den arbetslösa i gemen. Därför förefaller det utskottet välbetänkt att Arbetsförmedlingen i normalfallet inledningsvis satsar på stöd till direkt jobbsökande och inte från första dagen anvisar arbetslösa ungdomar i allmänhet till olika typer av insatser som har högre risk för inlåsning och är mer kostsamma.

Med detta sagt vill utskottet påminna om att riksdagen i föregående års budgetbehandling antog regeringens förslag om ett ungdomspaket, som innehöll satsningar inom både utbildnings- och arbetsmarknadsområdet. Utskottet delar naturligtvis Socialdemokraternas övertygelse om att ungdomar inte får hamna i långtidsarbetslöshet. Det är därför viktigt att det sedan 2012 finns en möjlighet till tidiga programinsatser för ungdomar

som av särskilda skäl bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsförmedlaren har en avgörande roll för att bedöma vilka arbetslösa som löper hög risk att fastna i arbetslöshet och därför behöver tidiga insatser.

Utskottet kan också instämma i vikten av att ungdomar skaffar sig en gymnasieexamen, vilket är tanken bakom det socialdemokratiska förslaget om ett s.k. utbildningskontrakt. De komponenter som ingår i förslaget förefaller enligt vad utskottet kan bedöma emellertid i allt väsentligt redan införda eller aviserade av regeringen. Att ungdomar ska ha en individuell plan har genomförts genom Arbetsförmedlingens bedömningsverktyg och de förstärkta möjligheterna att tidigt ge ungdomar stöd. Möjligheten att varva studier med praktik genomförs bl.a. genom de åtgärder för att förbättra såväl den skolförlagda yrkesutbildningen som den lärlingsutbildning som nu föreslås, genom yrkesintroduktionsanställningarna och genom det kommande förslaget om en gymnasial lärlingsanställning. Den högre ersättningsnivån tillgodoses genom att regeringen ytterligare förlänger satsningen på att ge ungdomar mellan 20 och 24 år som saknar fullständig grund- eller gymnasieutbildning möjlighet att få den högre bidragsnivån inom studiemedlen om de återgår till sådana studier.

Utskottet noterar slutligen att bl.a. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har nämnt den svenska jobbgarantin för ungdomar som en av flera förebilder för den europeiska ungdomsgarantin (Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?, april 2013). Alliansens politik på området framhålls således, tvärtemot farhågorna i den socialdemokratiska motionen, snarast som ett exempel att lära av för andra medlemsstater.

Utskottet återkommer nedan till frågan om ungdomsinsatser i avsnittet om stöd till yrkesintroduktionsanställningar.

När det gäller insatser för långtidsarbetslösa förefaller det huvudsakliga svaret i de tre rödgröna partiernas budgetalternativ vara olika konstruktioner med namn som flexjobb, övergångsjobb och extratjänster, som är tänkta att ersätta den nuvarande sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin. Gemensamt för dessa arbeten är att de är statligt subventionerade till 100 procent, att de trots detta ska ge kollektivavtalsenlig lön, men att de samtidigt inte får innehålla arbetsuppgifter som gör att de ersätter vanliga arbeten. Utskottet har för sin del svårt att se hur dessa konstruerade arbeten ska kunna inlemmas i den ordinarie arbetsmarknaden, sida vid sida med ordinarie arbetstagare som utför de ordinarie arbetsuppgifterna till samma lön. Utskottet ställer sig också frågande till vilka incitamenteffekter när det gäller exempelvis arbetssökande som skapas för människor i tidigare faser av jobb- och utvecklingsgarantin om de är garanterade en anställning vid övergången till sysselsättningsfasen. Utskottet bedömer inte de rödgröna partiernas olika förslag som en framkomlig väg för att föra långtidsarbetslösa tillbaka till arbetsmarknaden.

Utskottet vill samtidigt peka på att potentiella arbetsgivare redan i dagsläget i de flesta fall åtnjuter betydande subventioner om de vill anställa en person som befinner sig i sysselsättningsfasen, genom bl.a. nystartsjobb,

särskilt anställningsstöd och lönebidrag. (En översikt ges i 2012 års ekonomiska vårproposition [prop. 2011/12:100] s. 118.) Som utskottet nämnt ovan föreslår regeringen också, i syfte att möjliggöra ett ökat utflöde från jobb- och utvecklingsgarantin till arbete, bl.a. en permanent förstärkning av det särskilda anställningsstödet. Långtidsarbetslösa ungdomar kvalificerar sig för nystartsjobb för unga, vilket innebär att arbetsgivaren kompenseras med ett belopp motsvarande arbetsgivaravgiften. Utskottet noterar att en studie från IFAU (2012:12) visar att nystartsjobb gör att arbetssökande får arbete med stöd fortare än vad de annars skulle ha fått. Nystartsjobben medför att flödet från arbetslöshet till subventionerad anställning ökar med i genomsnitt 17 procent. Resultaten tyder därmed enligt utskottets bedömning på att nystartsjobben skapar nya jobb.

Utskottet gör vidare bedömningen att det för många av dem som varit borta länge från arbetsmarknaden och nu befinner sig i sysselsättningsfasen inte är bristen på en tillräckligt stor subvention som är det främsta hindret för att få ett arbete. De rödgröna partiernas förslag om en 100-procentig subventionsgrad torde därför inte vara avgörande. Det handlar i stället enligt utskottets mening – vilket också berörs i bl.a. den socialdemokratiska motionen – om att attityden hos många arbetsgivare, inte minst inom offentlig sektor, skulle behöva förändras så att de ser kapaciteten hos människorna, snarare än deras arbetslöshet.

Utskottet kan slutligen konstatera att samtliga rödgröna partier föreslår extra miljardpåslag till traditionell arbetsmarknadsutbildning. Arbetsmarknadsutbildningar kan ha sin plats i den arbetsmarknadspolitiska arsenalen, men utskottet noterar att Statskontoret visat (Statskontoret 2012:28) att det är en mycket kostsam åtgärd. Utskottet kunde i föregående års budgetbehandling konstatera (bet. 2012/13:AU2) att i synnerhet Socialdemokraterna krävt kraftiga volymökningar i fråga om yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning vid varje riksmöte – under såväl hög- som lågkonjunktur – sedan alliansregeringen tillträdde. Utskottet drog då slutsatsen att de grundläggande byggstenarna i den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken tycks vara desamma oavsett hur arbetsmarknaden utvecklas och oavsett konjunktur. Detta års budgetmotion ger inte utskottet anledning att ompröva denna slutsats.

Sammanfattningsvis anser utskottet att de arbetsmarknadspolitiska idéer i oppositionspartiernas motioner som utskottet lyft fram som positiva i allt väsentligt återspeglar insatser som regeringen redan har genomfört eller kommer att genomföra. Mot den bakgrunden kan det enligt utskottets mening inte anses vara kostnadseffektivt att avsätta flermiljardbelopp på konstruerade arbeten som knappast kan genomföras och på kraftigt höjda volymer av traditionell Amspolitik. När det gäller de socialdemokratiska förslagen tillkommer problemet att insatserna inte beskrivs på ett sådant sätt att deras effekt på statens inkomster och utgifter är tydlig. Utskottet beklagar att det största oppositionspartiet på detta sätt bryter mot de ideal om transparens och jämförbarhet som är en del av riksdagens budgetprocess.

När det gäller förslag om *lägre utgiftsramar för sänkta integrationspolitiska ambitioner* vill utskottet inledningsvis tydliggöra värdet av att det finns en bred majoritet i riksdagen bakom Sveriges tradition av en generös migrations- och integrationspolitik. Utskottet välkomnar att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i sina respektive budgetalternativ gör klart att Sverige inte kan undandra sig sitt ansvar under de kommande åren, när det gäller att ta hand om återförenade familjer och människor på flykt, framför allt från inbördeskrigets Syrien. Utskottet kommer i betänkande 2013/14:AU1 att återkomma till de skiljelinjer som finns i synen på integrationspolitiken, där Alliansens tydliga arbetslinje står mot det mer passiva förhållningssätt som också kännetecknade den tidigare socialdemokratiska regeringens integrationspolitik.

I detta sammanhang begränsar sig utskottet emellertid till Sverigedemokraternas motion 2013/14:Fi282, eftersom det där framgår att partiet avviker genom att föreslå en kraftigt sänkt ram för utgiftsområde 13. Som tidigare framförts (senast i yttr. 2012/13:AU1y) delar utskottet inte den negativa syn på människor som kommit till Sverige på flykt undan krig och förtryck eller för att förverkliga sina drömmar som genomsyrar Sverigedemokraternas politik. Till skillnad från Sverigedemokraterna välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid. Utskottet noterar att partiet valt att ytterligare skärpa sin syn på arbetskraftsinvandring, genom att det tidigare föreslagna restriktiva gästarbetarsystemet har övergetts till förmån för ett ännu mer restriktivt system, som endast skulle tillåta högavlönade specialister att komma till Sverige. Enligt utskottets mening vore en sådan inskränkning helt fel väg att gå. Sverige skulle gå miste om värdefull arbetskraft och systemet skulle medföra osäkerhet och otrygghet för dem som kommit hit. Spänningarna i ett samhälle minskar knappast av att vissa människor inte uppmuntras att känna sig välkomna och delaktiga i detta samhälle.

Utskottet noterar vidare att Sverigedemokraterna på det retoriska planet tycks ha övergett sina tidigare förslag om att ersätta dagens inkluderande integrationspolitik med en hård assimilationspolitik. Frågan om hur människor som kommer till Sverige ska hjälpas in i vårt samhälle berörs över huvud taget inte i Sverigedemokraternas motion. I praktiken innebär det sverigedemokratiska budgetalternativet emellertid samma politik som tidigare: att halvera utgifterna på integrationsområdet om två år och att i stort sett helt avveckla området om fyra år. Utskottet vill kraftigt ifrågasätta den sverigedemokratiska analysen att drastiskt minskade anslag till integrationsåtgärder skulle leda till minskade spänningar i det svenska samhället. Utskottet gör också bedömningen att sådana kraftiga besparingar – förutom att vara icke önskvärda i sak – framstår som helt orealistiska att genomföra i den takt som föreslås. Därmed blir det enligt utskottets mening nödvändigt att ifrågasätta hela det sverigedemokratiska budgetalternativet, eftersom det i hög grad bygger på dessa orealistiska besparingar.

De integrationsproblem som finns i samhället i stort och på arbetsmarknaden – och som inte ska vare sig förminska eller förenklas – löses enligt utskottets mening framför allt genom att man underlättar för invandrare att få en egen försörjning och genom att de får bättre möjligheter att lära sig svenska. I budgetpropositionen för 2014 aviseras ytterligare steg mot en snabbare integrationsprocess, i form av bl.a. att Arbetsförmedlingen får möjlighet att använda målgruppsanpassade utbildningar vid folkhögskolor som etableringsinsats, möjligheter att arbeta och samtidigt få behålla etableringstillägg och bostadsersättning och en komplettering av kommunersättningssystemet med en ersättning till kommuner som har ett högt mottagande i förhållande till sin befolkning.

Utskottet välkomnar dessa förslag till insatser och avfärdar Sverigedemokraternas förslag om en lägre ambitionsnivå på integrationsområdet och en kraftigt sänkt ram för utgiftsområde 13.

Sammanfattning

Utskottet ställer sig sammanfattningsvis bakom regeringens förslag i proposition 2013/14:1 till ekonomisk politik, förslag till statsbudget för budgetåret 2014 och preliminär fördelning av utgifter för budgetåren 2015–2017 i fråga om ramarna för utgiftsområdena 13 och 14, finansplan, skattefrågor och inkomstberäkning för staten och anser att förslagen bör *tillstyrkas*. Utskottet avvisar oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar och anser att deras förslag bör *avstyrkas*. Enligt utskottets bedömning är regeringens förslag det som har störst förutsättningar att motverka arbetslöshet och erbjuda nya vägar tillbaka till arbetsmarknaden för dem som befinner sig utanför den. Nivån på ramen för budgetåret 2014 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet bör alltså vara 12 431 994 000 kronor och nivån på ramen för budgetåret 2014 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 70 374 895 000 kronor.

Förslag om avskaffad arbetslöshetsavgift

Propositionen

Regeringen föreslår att den arbetslöshetsavgift som arbetslöshetskassorna betalar till staten avskaffas. Detta skulle innebära att både arbetslösa och sysselsatta medlemmar kommer att betala samma avgift. Att gå från arbetslöshet till arbete skulle därmed inte vara förknippat med en högre avgift till arbetslöshetskassan. Den negativa marginaleffekt som arbetslöshetsavgiften eventuellt medför skulle därför upphöra. Det kan enligt regeringens bedömning ha positiva effekter på sysselsättningen. Dessutom anser regeringen att det kan antas att ett avskaffande skulle stimulera anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen i större utsträckning än en reducering.

Förslaget medför enligt vad regeringen anför att ca 2,2 miljoner av totalt 3,4 miljoner sysselsatta medlemmar i alla arbetslöshetskassor får en sänkning av avgiften med sammanlagt ca 2,8 miljarder kronor 2014. Den genomsnittliga medlemsavgiften är för närvarande ca 200 kronor per månad och sysselsatt medlem. Att avskaffa arbetslöshetsavgiften leder till en genomsnittlig avgift om ca 110 kronor per månad, med en variation på mellan ca 85 och 165 kronor givet nuvarande avgiftsbelopp. Den genomsnittliga avgiftsminskningen uppgår därmed till ca 90 kronor per månad och sysselsatt medlem.

Regeringens förslag innebär att bestämmelsen om arbetslöshetsavgift i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor tas bort, samt att följdändringar görs i vissa andra bestämmelser i samma lag. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområde 14, men innebär att statens intäkter enligt regeringens prognos bedöms minska med 2,8 miljarder kronor under 2014, med 2,5 miljarder kronor under 2015, med 2,0 miljarder kronor under 2016 och med 1,7 miljarder kronor under 2017.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det mycket angeläget att alla som arbetar och uppfyller villkoren för arbetslöshetsförsäkringen också har ett gott försäkringsskydd vid arbetslöshet. En hög anslutningsgrad till arbetslöshetsförsäkringen är dessutom väsentlig för att upprätthålla legitimiteten och försäkringsmässigheten i systemet. Utskottet anser det därför vara glädjande att allt fler blivit medlemmar i en arbetslöshetskassa de senaste åren och därigenom, så länge övriga villkor för ersättning är uppfyllda, försäkrat sin inkomst vid arbetslöshet. Enligt uppgifter i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens (IAF) statistikdatabas har arbetslöshetskassornas medlemsantal stigit med ca 126 000 personer mellan september 2008 och juni 2013. Bara det senaste året har medlemsantalet i kassorna stigit med knappt 27 000 personer. Att trenden är tydligt positiv visas också av att det tredje kvartalet 2008 var det senaste kvartalet då medlemsantalet i arbetslöshetskassorna sjönk.

Utskottet anser emellertid att det vore önskvärt om ännu fler förvärvsarbetsbetande var berättigade till en trygg inkomstförsäkring vid arbetslöshet. I det ljuset är det välkommet att regeringen nu föreslår att man avskaffar den arbetslöshetsavgift som arbetslöshetskassorna betalar till staten och som arbetslöshetskassorna i sin tur tar ut av sina ickearbetslösa medlemmar genom en högre medlemsavgift. Den högre graden av medlemsfinansiering som införts tidigare under mandatperioden har nämligen bidragit till en minskad anslutningsgrad.

Ett avskaffande av arbetslöshetsavgiften kommer att innebära lägre medlemsavgifter. Utskottet noterar att den genomsnittliga medlemsavgiften enligt regeringens beräkningar kommer att nära nog halveras, från dagens

200 kronor per månad till 110 kronor per månad. Minskningen kan – i synnerhet i kombination med de övriga förstärkningar av hushållens ekonomi som regeringen föreslår, exempelvis ett femte jobbskatteavdrag – förväntas medföra att fler väljer att bli medlemmar i en arbetslöshetskassa. Den positiva effekten på medlemstillströmningen kan också förväntas bli förstärkt av att de kassor som i dag har högst medlemsavgift kommer att få de största minskningarna. För de tio arbetslöshetskassor som med nuvarande struktur har de högsta medlemsavgifterna motsvarar minskningen i genomsnitt ca 170 kronor per månad och för arbetslöshetskassan med högst avgift, Hotell- och restauranganställdas, drygt 250 kronor per månad. Eftersom arbetslöshetsavgiftens storlek har varit kopplad till arbetslöshetsnivån i respektive kassa vore det också särskilt värdefullt om medlemstalen i just dessa kassor ökar, då risken för arbetslöshet och behovet av inkomstförsäkring kan antas vara som störst där.

Utskottet vill samtidigt peka på att en del av skillnaderna i medlemsavgift mellan kassorna förefaller bero på skillnader i administrationskostnader. IAF har påpekat att administrationskostnaderna fortsätter att variera kraftigt mellan kassorna (IAF-rapport 2013:22). Arbetslöshetskassor som relativt sett är lika stora, vad gäller antalet medlemmar, kan ha helt olika nivå på de administrativa kostnaderna. Enligt vad utskottet uppfattat kan det alltså finnas utrymme för höjd effektivitet och i förlängningen ytterligare lägre medlemsavgifter i vissa kassor. Utskottet vill i sammanhanget understryka att arbetslöshetsavgiftens avskaffande i kombination med kassornas ökade kapital de senaste åren (IAF-rapport 2013:2) inte bör tas till intäkt för att minska effektiviseringsarbetet i kassornas administration.

En ytterligare positiv effekt av den föreslagna förändringen som utskottet vill framhålla är att marginaleffekten för den enskilde av att gå från arbetslöshet till arbete, dvs. arbetslinjen, förstärks. Anledningen är att den högre medlemsavgift som berott på arbetslöshetsavgiften endast gällt medlemmar som inte varit arbetslösa i den mening som anges i 41 a § lagen om arbetslöshetskassor. Att människor som går från arbetslöshet till arbete i framtiden inte kommer att drabbas av en högre medlemsavgift kan ha positiva effekter på sysselsättningen. Utskottet delar regeringens bedömning att denna effekt kan antas vara starkare än den potentiellt negativa sysselsättningseffekt som avskaffandet av arbetslöshetsavgiften skulle kunna ha via en mer expansiv lönebildning.

Utskottet kan konstatera att kostnaden för staten av att avskaffa arbetslöshetsavgiften är betydande, ca 2,8 miljarder kronor för 2014 och miljardkostnader även efterföljande år. Mot bakgrund av vikten av en arbetslöshetsförsäkring med hög anslutningsgrad, den fortsatt höga arbetslösheten och de förväntade positiva sysselsättningseffekterna av reformen anser utskottet emellertid att det är en kostnad som kan försvaras.

Utskottet har inget att invända mot de ändringar i lagen om arbetslöshetskassor som regeringen föreslår och anser att regeringens förslag bör *tillstyrkas*. Med anledning av de synpunkter som Lagrådet framfört om

ikraftträdandet, delar utskottet regeringens bedömning att ett beslut i riksdagen borde kunna fattas i sådan tid att ett ikraftträdande den 1 januari 2014 inte medför en för kort tid mellan det att författningen kommer ut från trycket och att den träder i kraft.

Förslag om stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Propositionen

Regeringen föreslår ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare för att stimulera till anställning av unga (15–24 år) på yrkesintroduktion. Arbetsmarknadens parter har inom ett antal avtalsområden tecknat s.k. yrkesintroduktionsavtal i syfte att underlätta ungas övergång från skola till arbetsliv och för att säkra arbetsgivarnas långsiktiga kompetensförsörjning. Dessa avtal bygger normalt sett på principen att personer som saknar relevant erfarenhet i yrket får handledning och utbildning under en del av arbetstiden. Yrkesintroduktionsavtalen innebär att det blir mer attraktivt för arbetsgivare att anställa personer utan yrkeserfarenhet. Regeringen menar att arbetet med att bygga upp ett system för yrkesintroduktion i Sverige är långsiktigt. När systemet för yrkesintroduktion väl är etablerat, uppskattas det enligt regeringens bedömning kunna omfatta upp emot 30 000 anställda per år.

Det stöd som regeringen föreslår ska utformas som en lönesubvention, i form av en kreditering på arbetsgivarens skattekonto, motsvarande en ordinarie arbetsgivaravgift (31,42 procent av bruttolönen). Stödet förutsätter att anställningen pågår minst sex månader och lämnas som längst under 12 månader. För att kvalificera för stöd ska lönen uppgå till minst 75 procent av den kollektivavtalade minimilönen i den berörda branschen. Den resterande tiden, dock minst 15 procent av arbetstiden, ska bestå av utbildning eller handledning.

Regeringen föreslår således en ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden. Förslaget innebär som framgått ovan att stöd som beslutas av den offentliga arbetsförmedlingen och som utgår till arbetsgivare som anställer personer genom yrkesintroduktionsanställningar ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Förslaget föreslås träda i kraft den 15 januari 2014.

Förslaget påverkar inte utgifterna i statens budget, men innebär att statens intäkter enligt regeringens prognos bedöms minska med 102 miljoner kronor 2014, 204 miljoner kronor 2015, 356 miljoner kronor 2016 och 611 miljoner kronor 2017.

För att skapa utrymme för arbetsgivaren att avsätta tid för handledning och för att handledaren ska ha tillräcklig kompetens för uppgiften föreslår regeringen också ett ekonomiskt handledarstöd till arbetsgivarna om 2 500 kronor per anställd och månad. Handledarstödet lämnas under samma

period som lönesubventionen och beräknas öka utgifterna inom utgiftsområde 14 med 53 miljoner kronor 2014, 106 miljoner kronor 2015, 186 miljoner kronor 2016 och 319 miljoner kronor 2017.

Motionerna

Inga motförslag har väckts i förhållande till regeringens lagförslag eller de medel som regeringen vill avsätta för stöd till yrkesintroduktionsjobb. Vissa partier har emellertid ytterligare förslag i sina budgetalternativ som är kopplade till yrkesintroduktionsjobben. Dessa redovisas nedan.

Socialdemokraterna vill enligt vad som framförs i partimotion 2013/14: Fi308 av Mikael Damberg m.fl. utöver regeringens förslag även stötta parternas inrättande av 16 000 nya yrkesintroduktionsjobb i kommuner och landsting genom ett stöd till långtidsarbetslösa ungdomar. Partiet föreslår ett stöd som täcker hela lönekostnaden för arbete upp till 75 procent till avtalsenlig lön samt ett handledningsstöd, för de kommuner och landsting som med detta stöd anställer en ung människa som varit arbetslös minst sex månader. Fördelningen mellan arbete och utbildning följer överenskommer mellan parterna. Partiet stöttar därutöver parternas inrättande av 5 000 nya yrkesintroduktionsjobb för långtidsarbetslösa ungdomar i det privata näringslivet, på de områden där parterna kommit överens om yrkesintroduktionsavtal. Ett stöd om 12 000 kronor i månaden föreslås utgå till de företag som anställer en ung människa som varit arbetslös sex månader inom ramen för ett yrkesintroduktionsavtal. Socialdemokraterna vill också höja ersättningen till arbetsgivare som erbjuder s.k. YA-jobb med 1 300 kronor i månaden för att kompensera för högre arbetsgivaravgift. Under beredningen har det framkommit att Socialdemokraternas förslag beräknas medföra 4,12 miljarder kronor högre utgifter på anslag 1:3 inom utgiftsområde 14 och 250 miljoner kronor högre utgifter inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Miljöpartiet välkomnar i partimotion 2013/14:Fi319 av Gustav Fridolin m.fl. parternas arbete med att ta fram yrkesintroduktionsavtal. Partiet välkomnar också att regeringen föreslår att dessa s.k. YA-jobb subventioneras. Partiet gör dock bedömningen att regeringen underskattar behoven på arbetsmarknaden och föreslår därför att ytterligare 3,8 miljarder kronor avsätts till arbetslösa unga, varav 1,5 miljarder kronor ytterligare inom utgiftsområde 14 för yrkesintroduktion. Partiets förslag innebär inte någon ändring av beräkningen av statens intäkter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka sin tillfredsställelse över att regeringen tagit initiativ till samtal med arbetsmarknadens parter och att dessa samtal på många områden nu bär frukt. Utskottet anser att en viktig väg mot att minska arbetslösheten – i synnerhet ungdomars arbetslöshet – är att förbättra matchningen på arbetsmarknaden genom att verka för att de

arbetssökandes utbildning är anpassad till vad som efterfrågas av potentiella arbetsgivare och att minska avståndet mellan skola och arbetsmarknad. De yrkesintroduktionsavtal som parterna nu träffat på ett antal olika avtalsområden är ett bra exempel på en insats som är ägnad att minska ungdomsarbetslösheten och samtidigt göra ungdomar mer anställningsbara.

Utskottet välkomnar därför att regeringen, som en del av överenskommelserna i trepartssamtalen, föreslår att ett statligt stöd för yrkesintroduktionsanställningar införs, för att stimulera parterna att ingå avtal om sådana anställningar. Av de beräkningsexempel som redovisas i budgetpropositionen (Finansplanen s. 25) framgår att arbetsgivarens faktiska nettokostnad för en ung person vars ordinarie lön enligt kollektivavtal är 18 000 kronor per månad och där utbildning/handledning enligt yrkesintroduktionsavtalet uppgår till 25 procent av arbetstiden begränsar sig till 8 800 kronor. I beräkningen inkluderas ungdomsrabatten på arbetsgivaravgiften och lönesubventionen och handledarstödet i själva yrkesintroduktionsanställningen. Denna typ av anställning gör att en ungdom mellan 15 och 24 år får in en fot på arbetsmarknaden, samtidigt som han eller hon ytterligare stärker sin framtida anställningsbarhet genom att det i anställningen ska finnas ett utbildningsinnehåll. Yrkesintroduktionsanställningar öppnar därmed helt nya möjligheter för unga utan tidigare yrkeserfarenhet att få ett jobb samtidigt som arbetsgivarnas långsiktiga kompetensförsörjning säkras.

Utskottet kan konstatera att inget oppositionsparti har invändningar mot vare sig den av regeringen föreslagna lagstiftning som utgör grunden för stödet till yrkesintroduktionsavtalet eller det stöd som regeringen föreslår för 2014. Utskottet noterar samtidigt att Socialdemokraterna och Miljöpartiet lämnar ytterligare förslag i sina budgetalternativ som har anknytning till det stöd som regeringen föreslår. Det är välkommet att regeringens initiativ till att stödja parternas arbete har ett brett stöd i riksdagen. Därmed läggs en god grund för att systemet kan uppnå en hög grad av legitimitet och att det av parterna och andra aktörer på arbetsmarknaden uppfattas som en långsiktigt hållbar väg in på arbetsmarknaden för unga. På lång sikt, när systemet väl är etablerat, uppskattas det kunna omfatta uppemot 30 000 anställda per år. Utskottet delar regeringens förhoppning att yrkesintroduktionsavtal i framtiden får en bredare användning, särskilt i relation till arbetslösa med särskilda svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Utskottet vill samtidigt framhålla att systemet kommer att vara under uppbyggnad under en tid framöver och att det kan finnas behov av att i detaljer justera systemet efterhand. Som regeringen påpekar har systemet notifierats som ett statsstöd enligt EU:s regelverk och godkänts av Europeiska kommissionen i tre år från ikraftträdandet, med en utvärdering efter två år. Regeringen avser att följa implementeringen noga och under det tredje året planeras en utvärdering av effekter på arbetsmarknaden och konkurrensförhållanden. De myndigheter som kommer att involveras i utvär-

deringen och uppföljningen av stödet är bl.a. Statskontoret, Konkurrensverket, IFAU, Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen, och regeringen föreslår att särskilda medel anslås för detta ändamål.

Det är enligt utskottets mening välkommet att systemet inledningsvis föreslås få en ändamålsenlig och hanterbar volym, som är anpassad till parternas behov och önskemål. Det är också välkommet att regeringen planerar att noga följa upp och utvärdera systemet. Mot denna bakgrund framstår emellertid de alternativa budgetanvisningar som föreslås i Socialdemokraternas och Miljöpartiets motioner som orealistiska och kraftigt överdimensionerade. Miljöpartiet föreslår en anvisning på utgiftssidan på 1,5 miljarder kronor utöver regeringens förslag. Det är av den socialdemokratiska motionen inte möjligt att få en tydlig bild över vilka medel som partiet föreslår ska anslås, men enligt utskottets bedömning kan det även i Socialdemokraternas fall handla om ett antal miljarder kronor utöver regeringens förslag.

Utskottet kan i och för sig förstå att partierna hyser en förhoppning om att uppnå snabbare effekter bara man tio- eller tjugodubblar de medel som anslås. Det är emellertid för utskottets del uppenbart att volymen på denna typ av åtgärd måste anpassas till parternas behov. Systemet måste få växa fram i den takt som parterna bedömer som möjlig och önskvärd. Det är också centralt att systemet för stöd till yrkesintroduktion byggs upp i god ordning, med kvalitet i handledning och lärande på arbetsplatsen. Det framstår mot denna bakgrund som oansvarigt att ge intrycket av att en oerhört kraftig medelsökning redan nästa år skulle kunna absorberas av det framväxande systemet. Den stegvisa upptrappning som föreslås i regeringens modell förefaller utskottet som betydligt mer verklighetsanpassad. Det förefaller inte heller ändamålsenligt att, som exempelvis Miljöpartiet föreslår, pumpa in hela tre miljarder kronor – utöver de ca 450 miljoner kronor som regeringen föreslår – för de första två åren i ett system innan det ens genomgått den i förväg inplanerade effektutvärderingen.

Utskottets tveksamhet inför de alternativa anvisningar som föreslås i Socialdemokraternas och Miljöpartiets motioner förstärks ytterligare av att förslagen på intet sätt framstår som tydliga. Socialdemokraternas förslag skiljer sig framför allt från regeringens system genom sin inriktning mot långtidsarbetslösa ungdomar. Det är oklart hur denna kraftiga begränsning i arbetsgivarnas urval av anställningsbara ungdomar ska kunna förenas med de stora volymer som partiet vill avsätta medel för redan 2014. Utskottet noterar också att Socialdemokraterna väljer att kompensera privata arbetsgivare för den kraftiga skattehöjning på ungdomars arbete som partiet föreslår genom att avskaffa regeringens sänkning av arbetsgivaravgiften för den som anställer ungdomar. Om sänkningen av arbetsgivaravgiften vore en så ineffektiv åtgärd när det gäller att skapa arbetstillfällen för unga som Socialdemokraterna hävdar förefaller det utskottet märkligt att partiet ser ett behov av att kompensera arbetsgivare för att man föreslår att sänkningen ska tas bort. Även Miljöpartiets förslag får tolkas som att stö-

det till yrkesintroduktionsanställningar ska utformas på ett delvis annat sätt än regeringens, eftersom partiet föreslår en kraftig medelförstärkning endast på utgiftssidan. Utskottet noterar för sin del att formen för stödet i regeringens modell, skattekreditering på arbetsgivarens skattekonto, är en form som används för nystartsjobb och som följer befintliga upparbetade administrativa rutiner. Den är därför enligt utskottets mening att föredra framför den miljöpartistiska modellen.

Utskottet har inte heller något i övrigt att erinra mot själva utformningen av det lagförslag som regeringen presenterar i denna del och anser således att förslaget bör *tillstyrkas*. Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag till ikraftträdande den 15 januari 2014.

Förslag om statligt stöd vid korttidsarbete

Propositionen

Regeringen föreslår att det ska införas ett statligt subventionerat system – stöd vid korttidsarbete. Systemet syftar till att i synnerligen djupa lågkonjunkturer bevara arbetstillfällena vid företag som möter en vikande efterfrågan, genom att anställda tillfälligt går ned i arbetstid och lön. För företag som möter en vikande efterfrågan och behöver minska antalet arbetade timmar kan korttidsarbete vara ett alternativ till att säga upp personal. Tre parter – staten, arbetsgivare och arbetstagare – delar på kostnaden för den arbetstidsminskning som uppstår hos varje arbetstagare som omfattas av åtgärden. Staten står för en tredjedel av kostnaden medan arbetsgivare och arbetstagare fördelar resten mellan sig enligt tre fasta nivåer. De som berörs av förslaget är alla arbetsgivare, såväl inom som utom kollektivavtalsförhållanden, utom offentligt finansierad verksamhet. Vilka arbetstagare som berörs är en avtalsfråga mellan parterna i det enskilda fallet. Stöd föreslås inte kunna lämnas för bl.a. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj och inte heller under en arbetstagares uppsägningstid.

Regeringen föreslås kunna aktivera stödet för en tolv månadersperiod. Denna tid kan förlängas med ytterligare en tolv månadersperiod. Sedan aktivering upphört kan stödet inte aktiveras på nytt innan det har förflutit en karenstid om 24 månader. För att regeringen ska få meddela föreskrifter om att stöd vid korttidsarbete ska lämnas krävs att två förutsättningar är uppfyllda. För det första ska det råda en synnerligen djup lågkonjunktur eller vara sannolikt att en sådan är nära förestående. För det andra ska det krävas att stödet inte i beaktansvärd omfattning bedöms hindra en samhälls-ekonomiskt önskvärd struktumvandling eller medföra andra betydande samhällsekonomiska nackdelar.

Enligt förslaget ska stöd vid korttidsarbete administreras av Skatteverket. Beviljat stöd ska betalas ut genom kreditering på berättigade arbetsgivares skattekonton. Stödordningen har prövats av EU-kommissionen som beslutat att ordningen inte strider mot EU:s statsstödsregler.

Regeringen föreslår att systemet ska införas genom en ny lag om stöd vid korttidsarbete, och att vissa följdändringar ska göras i semesterlagen (1977:480), lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och socialförsäkringsbalken. Den nya lagen och följdändringarna i befintliga lagar förslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområde 14. Hur stora effekterna på de offentliga finanserna blir vid en aktivering av stödet beror på ett antal olika faktorer. I propositionen redovisas ett beräkningsexempel över de direkta och indirekta effekter som systemet för med sig vid en aktivering. Under en tolv månadersperiod beräknas systemet sammantaget leda till en minskning av de offentliga intäkterna med 5,5 miljarder kronor och av de offentliga utgifterna med 2,7 miljarder kronor. Den offentliga sektorns finansiella sparande kan därmed uppskattas bli 2,8 miljarder kronor lägre om korttidsarbete tillämpas jämfört med att korttidsarbete inte tillämpas och arbetslösheten ökar i motsvarande mån.

Motionen

Socialdemokraterna förklarar i partimotion 2013/14:Fi308 yrkande 22 av Mikael Damberg m.fl. att partiet är positivt till regeringens initiativ på området, men menar att ett system med korttidsarbete ska innehålla tydliga inslag av utbildning eller kompetensutveckling när arbetstagaren har ned-satt arbetstid. Socialdemokraterna yrkar att riksdagen antar regeringens förslag till lag om korttidsarbete med de ändringar som anges i motionen. Ett likalydande yrkande finns även i Socialdemokraternas kommittémotion 2013/14:A409 yrkande 41 av Ylva Johansson m.fl.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att en väl fungerande arbetsmarknad kännetecknas bl.a. av en god förmåga till omställning vid strukturomvandling och ekonomiska kriser. Företagen behöver ha ett stort mått av flexibilitet för att kunna anpassa sin produktion efter nya förutsättningar som snabbt kan uppstå på arbetsmarknaden. Samtidigt är det viktigt att värna arbetstagarnas behov av trygghet, förutsägbarhet och rättssäkerhet. Som utskottet framhållit ovan välkomnar utskottet regeringens initiativ till samtal med arbetsmarknadens parter. Utskottet anser att sådana trepartssamtal lämpar sig väl för att diskutera möjliga problem och lösningar för sysselsättningen vid djupa lågkonjunkturer. Det är glädjande att dessa frågor funnits högt på dagordningen för trepartssamtalen och att regeringen nu presenterar ett förslag som ska möta vissa av sysselsättningsproblemen vid lågkonjunkturer. Utskottet uppfattar förslaget om att införa ett system med statligt stöd vid korttidsarbete som en av flera åtgärder i regeringens strävan att få till stånd en bättre fungerande arbetsmarknad som är både inkluderande och flexibel.

I tider av lågkonjunktur kan efterfrågan snabbt falla. Som en följd av det är det vanligt att företagets behov av arbetade timmar minskar under en viss period. Utskottet anser, i liket med vad regeringen anför i propositionen, att sysselsättningspolitiken bl.a. har till uppgift att dämpa kraftiga ökningar av arbetslösheten i tider av lågkonjunktur och efterfrågefall. Ett sätt att möta utmaningarna som uppstår är att vidta åtgärder för att direkt stödja sysselsättningen i lågkonjunkturer. Regeringens förslag utgör en stabiliseringspolitisk åtgärd i den riktningen, genom att ett nytt verktyg som kan aktiveras i kristider införs – ett statligt subventionerat system för korttidsarbete. Utskottet välkomnar regeringens nytänkande på detta viktiga område.

Utskottet noterar att det under finanskrisen ingicks ett antal krisavtal inom den svenska industrin, som innebar att parterna på enskilda arbetsplatser kom överens om att tillfälligt korta arbetstiden och sänka lönerna. Erfarenheterna från de krisavtalen visar att företag, som tillfälligt mötte en kraftig nedgång i efterfrågan, på ett effektivt sätt kunde minska antalet arbetade timmar och därigenom undvika uppsägningar. För arbetstagarna innebar avtalen att arbetslöshet kunde undvikas i stor utsträckning. Under finanskrisen tillämpades olika former av system med statligt stöd vid korttidsarbete i ett flertal andra EU-länder. Som regeringen pekar på i propositionen finns det utvärderingar av de olika stödåtgärderna som talar för att de hade positiva effekter på sysselsättningen. En utförlig redogörelse av erfarenheterna av nationella krisavtal och från andra EU-länder finns i den promemoria (Statligt stöd vid korttidsarbete – en ny åtgärd vid djupa kriser, Ds 2012:59) som legat till grund för förslaget. Utskottet välkomnar att regeringen analyserat och utvärderat dels de nationella krisavtalen, dels liknande system med statligt stöd vid korttidsarbete i andra EU-länder vid utformandet av det nu aktuella förslaget.

Enligt förslaget ska systemet för korttidsarbete utgå från en arbetstidsminskning på tre fasta nivåer – 20, 40 eller 60 procent. Löneminskningen är även den uppdelad i tre fasta nivåer, med utgångspunkten att en arbetstagares lön på grund av deltagande i korttidsarbete inte ska minska med mer än 20 procent. Annorlunda uttryckt ska lönen motsvara minst 80 procent av ordinarie lön. Statens andel av kostnaderna för korttidsarbete är lika stor vid alla tre nivåerna. Arbetsgivarens andel ska enligt förslaget vara låg vid den första nivån för att sedan öka, medan arbetstagarnas andel ska vara relativt hög vid den första nivån för att sedan minska. Förslagets utformning avseende hur stor del av kostnaderna för löneminskning som varje part ska stå är enligt utskottets uppfattning väl avvägt. Utformningen innebär enligt utskottets bedömning att incitamenten för arbetsgivare att faktiskt använda systemet bör vara goda. För höga självkostnader för arbetsgivarna på den första nivån skulle t.ex. riskera att dämpa viljan att tillämpa systemet. Eftersom det är viktigt att arbetstagarna endast går med på att delta i korttidsarbete om det bidrar till att faktiskt undvika uppsägningar, anser utskottet även att det är rimligt att arbetstagarnas andel på

den inledande nivån är relativt hög. På samma sätt som efterfrågan i en lågkonjunktur snabbt kan minska, kan efterfrågan snabbt öka när konjunkturen vänder och därmed vanligtvis även behovet av fler arbetade timmar. Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetsgivare som nyttjar systemet med statligt stöd vid korttidsarbete kommer att få det lättare att behålla kompetens under lågkonjunkturer. Systemet gör det möjligt för företagen att snabbt öka produktionen och arbetstiden för de anställda när konjunkturen vänder. Eftersom nyrekryteringar och de kostnader som följer med dessa i regel inte kommer att vara nödvändiga för att öka produktionen, anser utskottet att företagens återhämtning underlättas genom införande av ett system med statligt stöd vid korttidsarbete.

Det är enligt utskottets mening viktigt att påpeka att förslaget innebär att statligt stöd vid korttidsarbete endast är tänkt att tillämpas vid mycket allvarliga konjunkturella situationer. De förutsättningar som enligt förslaget måste vara uppfyllda för att regeringen ska få meddela föreskrifter vid korttidsarbete säkerställer enligt utskottets mening att de samhällsekonomiskt oönskade effekter som kan följa av en tillämpning av systemet i möjligaste mån hålls undan. Att ställa krav på Konjunkturinstitutet att i vissa fall göra en bedömning av om förutsättningarna är uppfyllda, är ytterligare en åtgärd som får anses ge regeringen ett allsidigt underlag vid sin bedömning av förutsättningarna.

Sammantaget anser utskottet att förslaget om statligt stöd vid korttidsarbete ligger helt i linje med regeringens ambition om en hög sysselsättningsgrad med en strävan mot full sysselsättning. Förslaget gör det möjligt för arbetsgivare att i kristider snabbt sänka sina kostnader och bibehålla verksamheten. För arbetstagarna innebär systemet trygghet i form av att risken att bli arbetslös minskar. Med andra ord har ett system med statligt stöd vid korttidsarbete möjlighet att bidra till regeringens mål att skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarernas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Det kan även tilläggas att ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kan systemet leda till jämnare inkomstfördelning under lågkonjunkturen. Stödåtgärden kan också resultera i positiva effekter för sysselsättningen på lång sikt, genom att i grunden långsiktigt konkurrenskraftiga företag som lider av en tillfällig likviditetskris överlever en mycket djup lågkonjunktur. Utskottet, som välkomnar regeringens ambition och mål på området, ser därför positivt på förslaget i sin helhet.

Socialdemokraterna föreslår att regeringens förslag till lag om korttidsarbete ska antas, med den ändringen att systemet med korttidsarbete ska innehålla tydliga inslag av utbildning eller kompetensutveckling när arbetstagaren har nedsatt arbetstid. Utskottet noterar att en majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig över regeringens promemoria antingen tillstyrker eller inte invänder mot regeringens bedömning om ett eventuellt krav på utbildning. Utskottet delar regeringens bedömning att det finns risk för att ett krav på utbildning leder till att arbetsgivare avstår från att

ansöka om stöd vid korttidsarbete. Utskottet anser även att den ökade administrativa börda som ett sådant krav skulle föra med sig måste beaktas. Utbildningen skulle nämligen först behöva bedömas av Skatteverket redan vid ansökan om preliminärt stöd och därefter skulle samma myndighet i efterhand behöva kontrollera om utbildningen fullföljts. Det skulle innebära en svårmotiverad ökning av administrationen. Utskottet kan därför inte dela uppfattningen att ett krav på arbetsgivaren att tillhandahålla utbildning bör vara inbyggt i systemet med korttidsarbete.

Utskottet har inte heller något att erinra mot själva utformningen av det lagförslag om stöd vid korttidsarbete eller de följdändringar som föreslås i semesterlagen (1977:480), lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och socialförsäkringsbalken som regeringen presenterar. Utskottet anser att förslagen bör *tillstyrkas* och att Socialdemokraternas yrkanden bör *avstyrkas*. Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag till ikraftträdande den 1 januari 2014.

Stockholm den 24 oktober 2013

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S), Christer Nylander (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarlsson (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Kerstin Nilsson (S), Penilla Gunther (KD), Christina Høj Larsen (V) och Johnny Skalin (SD).

Avvikande meningar

1. **Ramar för utgiftsområdena 13 och 14, m.m. (S)**

Ylva Johansson (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S) anför:

Full sysselsättning är vår övergripande politiska prioritering. Skapandet av fler jobb och aktiva insatser mot arbetslösheten går före allt annat. Jobben ska sättas främst i hela den ekonomiska politiken. Vi socialdemokrater ska vidta de åtgärder som krävs för att bryta arbetslösheten och få fler människor i arbete. Nu syns allt fler tecken på att Sverige är på väg åt fel håll. Arbetslösheten är ungefär 8 procent. Antalet långtidsarbetslösa har nära nog tredubblats sedan 2007 och ungdomsarbetslösheten är högre än i nästan alla jämförbara länder. En viktig anledning till de växande problemen är att Sverige i dag inte investerar i framtiden på det sätt som vi tidigare gjort. Detta är till stor del en följd av politiska prioriteringar. Sverige står nu inför ett avgörande vägval. Regeringen har presenterat sin sista budget för den här mandatperioden. Den gav besked om att det för regeringen är viktigast att låna till skattesänkningar.

Vi socialdemokrater menar att det är dags att tänka om. Vi ska bo i ett land där man går till jobbet, tar ansvar och känner sig trygg. Där de unga får en jobbigare morgon, men ett rikare liv. Därför finns ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Nu krävs fokus och samarbete för att svenska företag ska kunna växa och anställa. Då får vi också råd med en välfärd att vara stolta över. Då kan vi investera i framtiden och lösa de stora utmaningarna – klimathotet, den åldrande befolkningen och tillväxt i den globala konkurrensen. Socialdemokraterna har ett besked till alla unga som söker arbete: Det finns ett politiskt alternativ som inte har glömt er. Vi vill öka stödet och skapa nya vägar så att alla kan ta sin gymnasieexamen. Men vi kommer samtidigt att kräva att alla gör det – för så ser kraven ut på dagens arbetsmarknad. Arbetslöshet är ett slöseri med människors kraft och lust. Just nu betalar Sverige dyrt för att sysselsätta långtidsarbetslösa med uppgifter som ingen efterfrågar på riktigt. Detta sker inom fas 3. Samtidigt ser vi stora behov av avlastning i välfärden. Det finns meningsfulla uppgifter i välfärden som behöver utföras men inte hinns med i dag. Behovet av att höja boendekvaliteten är också stort i miljonprogrammets områden.

För utgiftsområde 13 föreslår Socialdemokraterna en utgiftsram som är 100 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Socialdemokraterna är ett feministiskt parti. En tydlig struktur i samhället är den som delar upp oss i kvinnor och män och där kvinnornas villkor är annorlunda än männens. En kvinnas livsinkomst är exempelvis i snitt är 3,6 miljoner kronor lägre än en mans livsinkomst. Vi menar att det framöver krävs en politik

som är inriktad på att fler ska kunna arbeta och på att öka sysselsättningsgraden, framför allt bland kvinnor. I den socialdemokratiska budgetmotionen finns förslag om ett sysselsättningspolitiskt ramverk. Vi tror att det kommer att gynna kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Vi vill också att våra företrädare i kommuner och landsting ska vara föredömen och bl.a. erbjuda heltid till den som så önskar och trygga att ingen medarbetare ska vara visstidsanställd längre än två år. De 100 miljoner kronor som regeringen har avsatt för integrationsåtgärder i vissa s.k. utsatta områden – Urban 15 – vill vi använda för att förbättra resultaten i skolorna i dessa områden, vilket beskrivs utförligare i vår kommittémotion om skolpolitiken. Vi vill därför överföra 100 miljoner kronor från utgiftsområde 13 till utgiftsområde 16. Nu har det gått två år sedan etableringsreformen infördes. Det är hög tid att utvärdera och åtgärda bristerna. Vi vill bl.a. söka nya former för effektivare samverkan mellan Arbetsförmedlingen och landets kommuner. Vi vill även att kommuner ska kunna komma i fråga för att genom avtal med Arbetsförmedlingen bedriva verksamhet inom ramen för etableringsreformen.

För utgiftsområde 14 föreslår Socialdemokraterna en utgiftsram som är 13 166 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Ungdomsarbetslösheten är ett slöseri – både för den som drabbas och hela Sverige. Därför vill vi införa en ungdomsgaranti. Den som är ung och utan arbete ska senast efter 90 dagar erbjudas ett riktigt jobb, en utbildning som leder till jobb eller en kombination av utbildning och praktik som leder vidare till jobb. Den som inte tar detta erbjudande förlorar rätten till ersättning. Vid ett regeringsskifte kommer vi att steg för steg införa 90-dagarsgarantin. För 2014 föreslår vi ett första steg i införandet. Unga arbetslösa som inte har avslutat gymnasiet ska göra det. Vi föreslår ett utbildningskontrakt som omfattar 10 000 platser inom komvux, yrkesvux och folkhögskola. Unga arbetslösa med gymnasiekompetens ska få bättre möjlighet att studera vidare efter gymnasiet. Vi föreslår 6 000 platser i högskola och yrkeshögskola inom ramen för 90-dagarsgarantin. Vi vill utöver regeringens förslag även stötta parternas inrättande av 16 000 nya yrkesintroduktionsjobb i kommuner och landsting genom ett stöd till långtidsarbetslösa ungdomar. Vi stöttar därutöver parternas inrättande av 5 000 nya yrkesintroduktionsjobb för långtidsarbetslösa ungdomar i det privata näringslivet, på de områden där parterna kommit överens om yrkesintroduktionsavtal. Sammantaget innebär detta första steg i 90-dagarsgarantin minst 37 000 nya jobb och utbildningsplatser – vilket motsvarar alla unga som varit arbetslösa i 6 månader. Kostnaden för offentlig sektor är 5,1 miljarder kronor 2014. Med 90-dagarsgarantin lägger vi grunden för att unga ska jobba eller studera – inte vara långtidsarbetslösa. Därutöver ska vi se till att stärka övergången från gymnasiet till jobb, att förbättra matchningen genom Arbetsförmedlingen, och se till att all offentlig verksamhet bidrar till att bekämpa ungdomsarbetslösheten. För att förbättra matchningen ska aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen tas bort. Arbetsförmedlingen ska

också ges bättre möjligheter att anvisa arbetslösa de insatser som krävs. All offentlig verksamhet ska bidra till att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Offentliga arbetsgivare ska erbjuda fler praktikplatser, och den offentliga upphandlingen ska driva fram jobb och praktikplatser för unga arbetslösa.

Vi föreslår att fas 3 avskaffas. I stället vill vi inrätta 20 000 extratjänster, inrätta 5 000 nya platser inom intensifierad arbetsförmedling och ge möjlighet till deltagare i fas 3 att komma vidare med bibehållen ersättning på 10 000 av de nya platserna inom bristyrkesutbildning, komvux, yrkesvux, yrkeshögskola samt högskola och universitet. Kostnaden för de offentliga finanserna att avskaffa fas 3 är 2,0 miljarder kronor. Vårt förslag till extratjänster utgår från att staten ska stå för kostnaden. De som utför extratjänsterna är de som i dag är föremål för sysselsättningsfasen i den s.k. jobb- och utvecklingsgarantin, det som tidigare kallades för fas 3. Tjänsterna ska höja kvaliteten i välfärden eller ideell sektor, eller inrättas för att höja boendekvaliteten i miljonprogrammets bostadsområden. De får inte användas för att ersätta ordinarie personal, och lön ska utgå enligt kollektivavtal. Tjänsterna bör vanligtvis kombineras med utbildning för att ytterligare stärka individens framtida möjligheter på arbetsmarknaden. Vi vill utveckla och göra om Arbetsförmedlingen till en matchningsspecialist tillsammans med andra aktörer. Vi vill bl.a. att arbetsgivarnas krav måste sättas i centrum, att regelstyrningen ska minska och att de vattentäta skotten mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning ska undanröjas. Vi investerar 800 mkr 2014 till sammantaget 6 000 nya platser inom bristyrkesutbildning.

Vi socialdemokrater är positiva till regeringens initiativ till ett system för att stödja korttidsarbete vid ekonomisk kris. Vi menar dock att ett system med korttidsarbete ska innehålla tydliga inslag av utbildning eller kompetensutveckling när arbetstagaren har nedsatt arbetstid.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2013/14: F308 (S) bör tillstyrkas i de delar som berör utskottets beredningsområde.

2. Ramar för utgiftsområdena 13 och 14, m.m. (MP)

Mehmet Kaplan (MP) anför:

Miljöpartiet vill ha en ny arbetslinje. En ny arbetslinje måste bygga på en politik som gör att det växer fram nya jobb. Vår arbetslinje bygger på en politik som bidrar till nya jobb och en arbetsmarknad där fler inkluderas, men färre slits ut. När regeringen tillträdde låg arbetslösheten på drygt 6 procent. Under tredje kvartalet 2013 var siffran 7,3 procent. Samtidigt ökar också långtidsarbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten är ett av regeringens största misslyckanden och har blivit ett allvarligt samhällsproblem. Alliansregeringens arbetslinje har handlat om att arbetslösheten gjorts till ett privat problem som ska lösas genom åtgärder mot individen. När de sagt att det ska löna sig att arbeta, så har de egentligen menat att det ska vara dyrt att vara sjuk eller arbetslös. Miljöpartiet ser i stället arbetslösheten som ett samhällsproblem att ta itu med gemensamt.

Vi har en kraftfull politik för att bryta ungdomsarbetslösheten och sätta unga i arbete. Politiken spänner över flera utgiftsområden eftersom det handlar om att satsa på skolan, komvux, yrkeshögskola, yrkesutbildningar och företagande samt förändra skattepolitiken utöver rena arbetsmarknadsåtgärder.

För utgiftsområde 13 föreslår Miljöpartiet en utgiftsram som är 76 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Vi vill skapa ett öppet, jämlikt och jämställt samhälle med lika rättigheter för alla. Vår gröna vision är ett demokratiskt hållbart samhälle där alla får och kan vara olika. Vår övertygelse är att det sker med hjälp av öppenhet mot omvärlden och ett öppet, inkluderande samhälle där alla har samma möjligheter till självförverkligande. Inom ramen för utgiftsområde 13 vill vi bl.a. komplettera det uppdrag som Ungdomsstyrelsen har att motverka kränkningar på internet genom att tillföra ett tydligt antirasistiskt perspektiv. Vi tillför 10 miljoner kronor till projekt och verksamhetsbidrag mot näthat. Vi förstärker Diskrimineringsombudsmannens främjandearbete och vill återgå till den tidigare jämställdhetslagens krav om att arbetsplatser måste upprätta lönekartläggningar varje år. Vi vill också att planer för jämställda löner och jämställdhetsarbete ska upprättas varje år på arbetsplatser med fler än tio arbetstagare. Vi tillför resurser till antidiskrimineringsbyråer, som i huvudsak ska användas till att organisera en processfond ur vilken enskilda och föreningar kan söka medel för att driva diskrimineringsmål i domstol. Vi tillför också extra medel till organisationer som jobbar med hbtq-frågor och anser dessutom att regelverket för fördelning av medlen bör göras om. Slutligen använder vi de 100 miljoner kronor som regeringen låter utsatta områden tävla om (stimulansmedel för att stärka utanförskapsområden) på förbättrad sfi-undervisning i de aktuella bostadsområdena. Dessa resurser återfinns under utgiftsområde 16. Därutöver gör vi en stor satsning för att motverka rasism och främlingsfientlighet, bl.a. genom en rad förslag inom skolans område, via utgiftsområdena 16 och 25. Vi har också stora jämställdhetssatsningar i vår budget som finns på olika utgiftsområden. Vi avsätter bl.a. 455 miljoner kronor för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i statlig sektor (utgiftsområde 2) och ger Medlingsinstitutet i uppdrag att föreslå åtgärder mot strukturella löneskillnader.

För utgiftsområde 14 föreslår Miljöpartiet en utgiftsram som är 5 400 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Miljöpartiets förslag om arbetslivstrygghet kombinerar en inkomstförsäkring med en gemensam grundtrygghet åt alla som inte kan arbeta på grund av sjukdom eller arbetslöshet. Förslaget innebär för det första ett höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen. Preliminärt handlar det om 200 kronors höjning av högsta dagpenning de första 100 dagarna. Därefter sänks nivån stegvis över tid. Den slutliga nivån läggs 50 kronor över dagens högsta ersättningsnivå. Sammantaget kan det här innebära en höjd ersättning för en normalinkomsttagare med drygt 4000 kronor i månaden vid tillfällig arbetslöshet. För det

andra föreslår Miljöpartiet att en allmän grundförsäkring vid sjukdom och arbetslöshet för alla över 20 år utreds. Vi anslår 2,5 miljarder kronor på förbättringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Miljöpartiet föreslår en kraftfull politik för att bryta ungdomsarbetslösheten och sätta unga i arbete. Kommunerna ska kunna avtala med Arbetsförmedlingen om att bilda startcentraler som fungerar som lokala arbetsförmedlingar för unga. Dessutom vill vi ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att tillsammans med kommunerna bedriva uppsökande verksamhet med syfte att stödja arbetslösa upp till 25 år utan gymnasiekompetens som vill komma in i aktivt arbetssökande eller studier. Vi avsätter 150 miljoner kronor med syfte att söka upp 16 000 unga årligen. Insatserna ska ske utifrån individens behov och kan handla om exempelvis handledning, projektverksamhet och hjälp att starta företag. Vi välkomnar parternas arbete med att ta fram yrkesintroduktionsavtal. Dock tror vi att regeringen underskattar behoven på arbetsmarknaden och föreslår därför att ytterligare 3,8 miljarder kronor avsätts till arbetslösa unga. Sammantaget föreslår vi ett robust paket med potential att skapa över 50 000 nya jobb och utbildningsplatser till unga.

Miljöpartiet vill fasa ut fas 3 och i stället införa flexjobb enligt dansk modell, kompletterat med jobb i välfärden. Systemet med flexjobb innebär en anställningsform där arbetsgivaren betalar det arbete som deltagaren utför, och det gemensamma fyller i med ersättning för den övriga tiden. Lönen motsvarar en heltid och villkoren är avtalsenliga. Vi menar också att det finns plats i välfärden, inte minst inom äldreomsorgen, för människor som kan göra det som ordinarie personal finner allt mindre tid för, t.ex. en promenad, ett samtal eller en extra kopp kaffe. Till detta anslår vi 500 miljoner kronor. Miljöpartiet föreslår också fler platser på yrkesutbildningar för att förbättra matchningen mellan arbetsgivarnas behov och de arbetssökandes kompetens. Till detta anslår vi 200 miljoner kronor.

Sverige lever inte längre upp till Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendationer om *en* arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. Miljöpartiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador. För att detta ska bli möjligt krävs ökade resurser till Arbetsmiljöverket. Till detta anslår vi 40 miljoner kronor.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2013/14: F319 (MP) bör tillstyrkas i de delar som berör utskottets beredningsområde.

3. Ramar för utgiftsområdena 13 och 14, m.m. (SD)

Johnny Skalin (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett modernt arbetarparti. Vi saknar de ideologiska låsningar som finns hos socialistiska och borgerliga partier. Vi anser att det ska vara lönsamt att arbeta och inför därför ett femte steg i jobbskatteavdraget, som ger 196 kronor netto mer i plånboken per månad för exempelvis en undersköterska. Det ska också vara enkelt att anställa. Vi inför ett arbetsgivaravdrag motsvarande en halvtidstjänst, som drastiskt

minskar kostnaderna för småföretagen. Samtidigt lindrar vi sjuklöneansvaret och tar helt bort sjuklönekostnaden för ett genomsnittligt företag med upp till tio anställda. Vi utökar också antalet undantag i turordningsreglerna. Vi satsar mer på yrkesinriktade utbildningar, inrättar 10 000 nya platser på komvux och på yrkeshögskolan samt inför riktiga lärlingsjobb där arbetsgivare helt slipper arbetsgivaravgifter. Sverigedemokraternas samlade budgetförslag beräknas skapa totalt 73 000 nya jobb netto, långsiktigt och mätt i helårsarbetskrafter. Det rör sig således om den totala effekten av att vissa träder in på arbetsmarknaden och vissa som redan befinner sig på arbetsmarknaden arbetar mer.

Under den nuvarande regeringens två mandatperioder har Sverige så gott som genomgående haft såväl en mycket hög jämviktsarbetslöshet som en faktisk arbetslöshet som legat över jämvikt, och detta dystra facit väntas spilla över under större delen av även nästkommande mandatperiod. Detta kan förklaras av två huvudsakliga faktorer: dels har vi haft en missanpassad invandringspolitik i den meningen att den inte varit behovsprövad, dels en missanpassad utbildnings- och arbetsmarknadspolitik i den meningen att den haft obefintligt fokus på matchning av arbetskraften. Den höga arbetslösheten bland invandrare – och i synnerhet nyanlända invandrare – samt den höga ungdomsarbetslösheten svarar var för sig för ungefär en tredjedel av den höga arbetslösheten. Sverigedemokraternas konkreta förslag på dessa två områden har mycket goda möjligheter att stävja problematiken, och regeringens bristande handlingskraft härvidlag är minst sagt oroväckande.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 3 168 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Vår utgångspunkt är att den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen ska begränsas så kraftigt som möjligt, med åtminstone 90 procent från nuvarande nivåer. Samtidigt bör arbetskraftsinvandringen från tredjeland moderniseras för att ha fokus på hög- i stället för lågkvalificerad arbetskraft. På utgiftsområde 13 skär vi ned på huvuddelen av anslagen i takt med att vår restriktiva invandringspolitik genomförs. Flertalet anslag avskaffas i sin helhet. Vi vill dock göra en satsning om 50 miljoner kronor på obligatorisk samhällsorientering för samtliga personer som invandrar till Sverige i syfte att under längre tid vara bosatta och verksamma i landet.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att den svenska jämställdhetsdebatten ofta hamnat fel och tagit felaktiga utgångspunkter. Alltför stort fokus har lagts vid enskilda symbolfrågor som endast berör en liten andel av landets kvinnor, samtidigt som många av de frågor som på allvar berör en stor andel av landets kvinnor i deras vardag har hamnat i skymundan. Vi lägger därför om jämställdhetspolitiken så att den i stället får fokus på att upprätthålla valfrihet och likhet inför lagen och att försöka underlätta tillvaron för såväl män som kvinnor i de livssituationer som de själva valt. Våra jämställdhetssatsningar ligger dock huvudsakligen utanför utgiftsområde 13. Sverigedemokraterna vill genom förslagen i vår budgetmotion

skapa möjlighet till heltid för samtliga anställda inom den offentliga sektorn. I första hand vill vi åstadkomma detta genom ett stimulansbidrag, men skulle detta inte visa sig tillräckligt är vi beredda att överväga lagstiftning. Vi vill också utöka rätten till deltid, förbättra arbetsmiljön inom den offentliga sektorn, samt införa tydligare karriärvägar och stimulera kompetensutveckling, vilket borgar för högre lönenivåer.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 2 293 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Sverigedemokraternas ambition är att på olika sätt stärka arbetslöshetsförsäkringen. Detta gäller inte enbart i form av en höjning av taket, utan innebär också att arbetslöshetskassorna slås samman och att administrationen tas över av Försäkringskassan. I förlängningen bör även Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen slås ihop. Vi höjer taket i a-kassan till 900 kronor per dag och förbättrar samtidigt för deltidsarbetslösa genom en återgång till den s.k. 300-dagarsregeln. Vi återgår också till 100-dagarsregeln, som gör det möjligt för en arbetssökande att under de första 100 dagarna av arbetslöshet fokusera på arbeten inom sitt kompetensområde och i sin geografiska närhet. Ett utökat starta eget-bidrag skulle bryta en del av ungdomars sociala utanförskap och påverka sysselsättningen positivt. Vi vidareutvecklar starta eget-bidraget och låter det omfatta unga redan från 20 år. Vi vill dessutom att det ska gälla i nio månader i stället för nuvarande sex månader. Samtidigt avvecklar vi de kostsamma instegsjobben helt redan från det första budgetåret, då instegsjobben inte påverkar sysselsättningen i den berörda gruppen nämnvärt.

Sverigedemokraterna ser med oro på hur den generella arbetsmiljön har försämrats den senaste tiden. Detta tar sig uttryck i såväl ökad stress som hot, våld, olyckor och tillbud. I vår budget föreslår vi därför att Arbetsmiljöverkets anslag återställs till 2006 års nivåer, justerade för inflationen. Vi återinför det generella stödet till fortbildning av skyddsombud samt inför ett stöd till fackförbund för utbildning mot mobbning och trakasserier på arbetsplatserna. Samtidigt inför vi ett helt nytt kunskapscentrum, där syftet är att samla kunskap om samt forska kring en förbättrad arbetsmiljö.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2013/14: Fi282 (SD) bör tillstyrkas i de delar som berör utskottets beredningsområde.

4. Ramar för utgiftsområdena 13 och 14, m.m. (V)

Christina Høj Larsen (V) anför:

Vänsterpartiet vill se ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet. Vi menar att det går att bekämpa arbetslösheten och den växande otryggheten och möta behoven i välfärden genom politisk förändring. Vi lämnar i vår budgetmotion förslag till sådana lösningar. Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten ökat med 71 000 personer. Särskilt oroande är den kraftiga ökningen av antalet långtidsarbetslösa. Antalet personer som varit utan arbete mer än ett år har ökat med över 100 procent sedan 2006. Trots massarbetslöshet präglas regeringens politik av bristen

på samhällsnyttiga investeringar för att skapa jobb. I stället fortsätter regeringen på den inslagna vägen att sänka skatten för dem som har turen att ha ett jobb och öka den ekonomiska utsattheten för arbetslösa och sjuka. Effekterna på sysselsättningen av denna politik har uteblivit. Däremot har de ekonomiska klyftorna ökat och tryggheten försämrats för alla. Inkomstgapet mellan kvinnor och män har ökat kraftigt, och allt fler barn växer upp i fattigdom. Unga vuxna får allt svårare att etablera sig i arbetslivet och skaffa en egen bostad.

Det är dags för en ny färdriktning. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Vi gör stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning och vi gör tydliga förstärkningar i de gemensamma trygghetssystemen. Redan nästan år räkna vi med att våra satsningar på välfärden och i investeringar i infrastruktur, bostäder m.m. ger nästan 30 000 jobb. Våra förslag innebär viktiga steg mot ett jämställt samhälle. Vi föreslår ett antal strategiskt viktiga reformer för att minska löne- och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och omfördela ansvaret för det obetalda hemarbetet.

För utgiftsområde 13 föreslår Vänsterpartiet en utgiftsram som är 321 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Vänsterpartiet är kritiskt till regeringens inriktning på integrationspolitiken eftersom den främst handlar om att skuldbelägga personer med utländsk bakgrund, snarare än om att skapa de förutsättningar som är nödvändiga för lika rättigheter på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i skolan osv. Vi föreslår att en lagstiftning ska införas som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Vi förstärker dessutom anslaget för att höja schablonersättningen med avsikt att höja kvaliteten och ambitionsnivån på flyktingmottagandet. Samtidigt avvisar vi regeringens förslag till incitament till kommuner som tar emot många flyktingar.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av stödet till kommunerna med 197 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringen. Vänsterpartiet är skarpt kritiskt till att privatisera delar av introduktionen av nyanlända och avvisar därmed regeringens modell om att lotsar ska skaffa fram jobb mot en prestationsbaserad ersättning. Människors möjligheter att få en bra start och kunna etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i stort ska inte vara beroende av privata vinstintressen. Mot denna bakgrund avvisar vi 549 miljoner kronor av de medel som regeringen anvisar på utgiftsområdet. Vi avvisar också medlen för urbant utvecklingsarbete och det prestationsbaserade ersättningssystemet till kommuner som har avtal om flyktingmottagande.

Vi ger Diskrimineringsombudsmannen 24 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslår och ett utökat uppdrag. För att ge kvinnojourer runt om i landet goda förutsättningar vill vi införa ett stabilt statligt grundstöd. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av medlen på utgiftsområde 13 med 200 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringen.

För utgiftsområde 14 föreslår Vänsterpartiet en utgiftsram som är 11 253 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att nå målet om full sysselsättning och att skapa ett arbetsliv präglat av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En arbetslöshetsförsäkring som ger inkomstrygghet, en effektiv arbetsförmedling och ett ambitiöst arbetsmiljöarbete är viktiga beståndsdelar i denna politik.

För att Arbetsförmedlingen ska kunna anställa specialiserade handläggare och handläggare med uppdrag att särskilt arbeta med unga arbetslösa, föreslår vi en ökning av myndighetens medel med 300 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringen.

Vänsterpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen behöver reformeras i grunden. Det är dock nödvändigt att snarast genomföra ett antal förändringar i syfte att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomst- och omställningsförsäkring. Vi vill därför genomföra en höjning av taket (den högsta dagpenningen) och golvet. För att undvika en urholkning av försäkringen indexerar vi beloppen till löneutvecklingen. Vi höjer också ersättningsnivån till 80 procent för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd. Vi minskar dessutom antalet karensdagar med två per år. Vi tar även bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Vi vill även genomföra en kraftig förstärkning av grundförsäkringen. Med vårt förslag kommer fler att kunna ta del av grundförsäkringen: unga, som tidigare skulle ha omfattats av studerandevillkoret, deltidsarbetande och utlandsfödda som ännu inte hunnit etablera sig på arbetsmarknaden. Sammanlagt investerar vi 13,9 miljarder kronor i en bättre arbetslöshetsförsäkring. Som en effekt av våra satsningar på jobb och utbildning minskar behovet, varför våra reformer av försäkringen höjer utgiftsramen med 9,2 miljarder kronor.

Vänsterpartiet vill att unga ska få tidiga och individuellt anpassade insatser hos Arbetsförmedlingen, utan att behöva invänta de fasta tidsgränser som regeringen har infört i sina garantiprogram. Vi föreslår att alla unga ges rätt att få en fullständig gymnasieutbildning genom komvux och fler unga arbetslösa ska ges chansen att få en yrkesinriktad utbildning genom arbetsmarknadsutbildning, yrkesvux eller yrkeshögskolan. Vi föreslår en stor satsning på generationsväxling i arbetslivet genom utbildningsvikariat, traineeanställningar och lärlingsanställningar i yrken med stora rekryteringsbehov de kommande åren. Unga långtidsarbetslösa med särskilda svårigheter att få jobb ska kunna erbjudas övergångsjobb, vilka är subventionerade anställningar med kollektivavtalsenliga löner som ger praktisk yrkeserfarenhet och möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. Med vår politik och de utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser vi föreslår kommer alla unga arbetslösa att erbjudas ett jobb eller en utbildningsplats inom 90 dagar. Våra satsningar på utbildning och subventionerade anställningar innebär att vi räknar med sammanlagda minskningar av kostnaderna för regeringens arbetsmarknadspolitiska program med 2 440 miljoner kronor 2014.

Till våra satsningar på utbildningsvikariat, lärlingsanställningar och övergångsjobb vill vi koppla ett stöd för merkostnader hos arbetsgivarna på 100 kronor per dag. Detta innebär att vi ökar ramen för utgiftsområdet med 924 miljoner kronor 2014. Eftersom vi vill lägga ner fas 3 säger vi nej till regeringens föreslagna satsning på förstärkt särskilt anställningsstöd. Sammantaget innebär Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitiska satsningar en ökning av ramen för utgiftsområdet med 193 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringen.

Taket för lönebidragsersättningen behöver höjas. Samtidigt skapar vi utrymme för 2 000 fler lönebidragsanställningar. Detta innebär att vi ökar anslaget med 1,4 miljarder kronor 2014. För att förstärka Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete vill vi stärka myndigheten ekonomiskt. Det systematiska förebyggande arbetet ute på arbetsplatserna är av avgörande betydelse för att på sikt minska belastningen och ohälsan i arbetslivet. Vi avsätter därför också medel för utökad utbildning av skyddsombud och till de regionala skyddsombudens verksamhet 2014. Därutöver vill vi göra det möjligt med en tillfällig satsning på tillgänglighetskonsulter. Sammantaget innebär våra arbetsmiljösatsningar att ramen för utgiftsområdet höjs med 115 miljoner kronor.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2013/14: F254 (V) bör tillstyrkas i de delar som berör utskottets beredningsområde.